

VIII

7^e CONGRES

Nieuwe
Communistische Partij
van Nederland

Politiek besluit

Over de internationale en nationale ontwikkelingen, het werk van de NCPN in de arbeidersbeweging en de taken van de NCPN tot aan het 8e Congres

Aangenomen op het 7^e congres van de NCPN

MEI 2022

Inhoud

1. Ontwikkelingen in het internationale imperialistische systeem	3
1.1 Trends in de internationale economie en verscherping van de tegenstellingen van het kapitalisme...	3
1.2 Herschikkingen in de internationale krachtsverhoudingen en verscherping internationale tegenstellingen	6
1.3 Ontwikkelingen in de Europese Unie	7
1.4 De positie van Nederland in het internationale imperialistische systeem en in de EU	9
1.5 Aantasting van het milieu en ecologische rampen.....	11
1.6 Theoretische kwesties omtrent imperialisme en hedendaagse internationale verhoudingen	12
2. De internationale communistische beweging en het internationaal werk van de NCPN	14
2.1 De toestand in de internationale communistische beweging en de bijdrage van de NCPN.....	14
2.2 Proletarisch internationalisme en strijd voor vrede.....	16
3. Ontwikkelingen in de Nederlandse economie	16
3.1 De nieuwe kapitalistische economische crisis en de Nederlandse economie	16
3.2 Algemene ontwikkelingen in de sectoren van de Nederlandse economie	17
3.3 Ontwikkeling van de arbeidsmarkt.....	18
3.4 Publieke voorzieningen en het levenspeil van de bevolking.....	20
3.5 In het bijzonder over de situatie voor vrouwen en minderheden uit de arbeidersklasse	23
4. Ontwikkelingen in het burgerlijke politieke systeem	25
4.1 Politieke ontwikkelingen in de pandemie	25
4.2 Algemene trends in de nationale politiek	26
4.3 De politieke krachten in Nederland.....	28
4.4 Ontwikkelingen in de lokale politiek en het raadswerk van de NCPN	30
5. Ontwikkelingen in de arbeidersbeweging en de interventie van de partij	31
5.1 De situatie van de vakbeweging en de strijd van de arbeidersklasse	31
5.2 Strategie voor hergroepering van de arbeidersbeweging.....	33
5.3 Emancipatiebewegingen	34
5.4 Strijd voor de belangen van jongeren	38
6. Het socialisme als antwoord op de hedendaagse problemen	39
6.1 Studie naar de socialistische opbouw	39
6.2 Het socialisme is actueel en noodzakelijk	41

1. Ontwikkelingen in het internationale imperialistische systeem

1.1 Trends in de internationale economie en verscherping van de tegenstellingen van het kapitalisme

De meest fundamentele hedendaagse ontwikkeling, die bepalend is voor de belangrijkste algemene tendensen in de economie en de maatschappij wereldwijd, is de verscherping van de basistegenstelling van het kapitalisme: de tegenstelling tussen de vermaatschappelijking van de productie enerzijds, en de private toe-eigening van de resultaten ervan anderzijds. Dat wil zeggen dat de werkende mensen met hun gezamenlijke (maatschappelijke) arbeid steeds meer mogelijkheden creëren om in de maatschappelijke behoeften te voorzien, dankzij de ontwikkeling van de wetenschap, technologie en productiekrachten. Maar omdat de productiemiddelen privaat eigendom zijn, wordt deze rijkdom door de kapitalisten toegeëigend, terwijl de arbeidersklasse – die de rijkdom voortbrengt – steeds moeilijker kan rondkomen. Zo groeit constant de kloof tussen hoe de mensen zouden kunnen leven op basis van de hedendaagse mogelijkheden die de wetenschap en technologie bieden, en het werkelijke levenspeil van de bevolking. De uitbuitingsgraad van de arbeidersklasse neemt toe, evenals de relatieve en absolute verarming.

Dit is de basis waarop ook de andere problemen en tegenstellingen die het kapitalisme creëert verhevigen, zoals het oorlogsgetrommel als gevolg van de toenemende tegenstellingen tussen concurrerende imperialistische machten, reactionaire tendensen in de politiek, ecologische problemen etc.

De toenemende tegenstellingen tussen imperialistische machten, heeft zich de afgelopen tijd o.a. geuit in de escalatie van de imperialistische oorlog in Oost-Europa, met de invasie van Oekraïne door Rusland, die door de NCPN direct is veroordeeld. De levens van miljoenen mensen worden vernietigd en volkeren die onder het socialisme decennialang vredig samenleefden worden tegen elkaar opgezet, in een strijd tussen enerzijds Rusland en zijn bondgenoten, en anderzijds de NAVO, VS en EU, evenals tussen verschillende delen van de Oekraïense bourgeoisie. Het betreft een strijd om de herverdeling van markten, industrieën, transportroutes en invloedsferen, om de winsten van het grootkapitaal veilig te stellen. De invasie is een escalatie van de al jaren toenemende tegenstellingen in de regio, die zich de afgelopen jaren o.a. manifesteerden in de reactionaire coup in Oekraïne en de annexatie van de Krim door de Russische Federatie in 2014, evenals inzet van paramilitaire fascistische krachten zoals Azov en Rechtse Sector door de Oekraïense regering als stoottroepen in de Donbas regio, die het voortouw namen in de discriminatie van Russischtalige mensen, evenals de vervolging van Oekraïense communisten.

De afgelopen periode werd daarnaast gekenmerkt door de pandemie van het coronavirus en het onvermogen van de burgerlijke regeringen om die effectief te bestrijden, met enorme gevolgen voor de volksgezondheid en de maatschappij.

In 2020 brak een nieuwe kapitalistische economische crisis uit. Vanuit burgerlijke analyses wordt gepropageerd dat de pandemie en de maatregelen daartegen de oorzaak zijn van deze economische crisis. In essentie betreft het echter een kapitalistische economische crisis, waarvan de diepere oorzaak ligt in de overaccumulatie van kapitaal, wat wil zeggen dat het opgestapelde kapitaal niet meer winstgevend kan worden geïnvesteerd in de productie. De uitbraak van het coronavirus en de maatregelen hebben wel een katalyserende rol gehad, doordat de handel en consumptie wereldwijd plots afremde. De pandemie heeft dus invloed gehad op het moment dat de economische crisis uitbrak en op de hevigheid van de crisis. Maar het is niet de onderliggende oorzaak.

Deze crisis zat er al aan te komen. Al vóór de uitbraak van het coronavirus was duidelijk dat het moeilijk werd het opgestapelde kapitaal opnieuw te investeren. De economische groei stagneerde in de meeste

belangrijke economieën al sinds 2017 en vooral in de tweede helft van 2019. De wereldwijde industriële productie kende in 2019 al momenten van krimp. Allerlei sectoren kampten met problemen, zoals markten die verzadigd waren (bijvoorbeeld de luchtvaart), banken die lijden onder 'slechte leningen' (leningen die geen inkomsten meer opleveren voor banken of zelfs niet kunnen worden terugbetaald), grote economische 'bubbels' (zoals in de Duitse bouwsector) etc. Economen en financiële instituten (IMF, OECD, Wereldbank, ECB etc.) voorzagen al dat er een zware recessie aan zat te komen. De pandemie en de maatregelen daartegen hebben de uitbraak van deze crisis slechts versneld en verhevigd.

Voor de arbeidersklasse is het van belang te begrijpen dat het een crisis van overaccumulatie van kapitaal betreft en waarom zulke crises een onvermijdelijk gevolg zijn van de tegenstellingen van het kapitalistische systeem zelf.

Kapitaal wordt in de burgerlijke economische wetenschap begrepen als synoniem voor geld of productiemiddelen. In werkelijkheid is kapitaal echter een maatschappelijke verhouding, meer specifiek een uitbuitingsverhouding, tussen de eigenaar van de productiemiddelen (kapitalist) enerzijds en de lonarbeiders die uitgebuit worden anderzijds, waarbij de kapitalist zich de meerwaarde die de lonarbeiders voortbrengen toe-eigent. Geld is dus alleen kapitaal wanneer het wordt aangewend voor de kapitalistische productie. Bijvoorbeeld wanneer het wordt geïnvesteerd in een producerende fabriek met machines of een kantoor, in de lonen van arbeidskrachten, in waren die bewerkt of verhandeld worden, of in leningen aan een andere kapitalist die het geld investeert. Geld of productiemiddelen zijn dus slechts verschillende verschijningsvormen die het kapitaal kan aannemen in de verschillende stadia van het kringloopproces van het kapitaal.

Het doel van de productie in het kapitalisme is niet om te voorzien in de behoeftes van de mensen, maar om meerwaarde oftewel winst voort te brengen. Het grootste deel van die winst blijft niet op de rekening van de kapitalisten staan, maar wordt ook kapitaal. Dat wil zeggen dat het dus opnieuw geïnvesteerd moet worden in meer arbeiders, meer machines, meer waren, zodat de kapitalist meer winst kan maken. De kapitalistische bedrijven proberen dus constant de productie uit te breiden, om steeds meer meerwaarde en winst voort te brengen die omgezet kan worden in meer kapitaal (kapitaalaccumulatie).

De uitbreiding van de kapitalistische productie botst echter op de beperkte koopkracht van de werkende massa's. Elk kapitalistisch bedrijf probeert namelijk de loonkosten zo laag mogelijk te houden, om winstgevend te zijn en om te kunnen concurreren. Het kapitalisme vertoont daardoor de tendens dat de koopkracht van de werkende massa's beperkt blijft. De accumulatie van kapitaal resulteert zo onvermijdelijk in overproductie: de maatschappij kan de producten die zijn voortgebracht niet meer kopen en consumeren (omdat er gebrek aan koopkracht is, niet omdat in alle behoeftes van mensen is voorzien). Deze tegenstelling wordt verscherpt door de wet van de tendentiële daling van de winstvoet.¹ Het wordt steeds moeilijker voor de kapitalisten om winstgevende investeringen te vinden. Het kapitaal gaat zich dan opstapelen en kan niet langer opnieuw in de productie worden geactiveerd. Er is dus sprake van overaccumulatie van kapitaal. Dat resulteert in een economische crisis, die enkel kan worden opgelost door de ontwaarding van kapitaal, oftewel door op grote schaal kapitaal te vernietigen. Die kapitaalvernietiging

---

¹ De waarde van het kapitaal dat wordt besteed aan productiemiddelen, verandert in het productieproces niet. Dit wordt daarom *constant kapitaal* genoemd. De waarde van het kapitaal dat wordt besteed aan arbeidskracht verandert wel: het neemt toe, doordat de arbeidskracht meerwaarde voortbrengt. Dit gedeelte wordt daarom *variabel kapitaal* genoemd. De verhouding tussen constant en variabel kapitaal is de *organische samenstelling van het kapitaal*. Doordat de wetenschap en technologie zich ontwikkelen, neemt het aandeel van het constante kapitaal toe, en het aandeel van variabel kapitaal neemt af. De accumulatie van kapitaal gaat dus gepaard met een stijging van de organische samenstelling van het kapitaal. De *winstvoet* is de verhouding tussen de meerwaarde en het volledige kapitaal. Aangezien enkel het variabele kapitaal meerwaarde voortbrengt, betekent de stijging in de organische samenstelling van het kapitaal dat de winstvoet daalt. Deze ontwikkeling wordt de *wet van de tendentiële daling van de winstvoet* genoemd. Als reactie proberen de kapitalisten de productie uit te breiden en de uitbuitingsgraad te verhogen, waarmee de overaccumulatie van kapitaal wordt bevorderd.

vertaalt zich in werkloosheid, verdere verarming van de arbeidersklasse, faillissement van bedrijven en vernietiging van voorraden en productiekrachten.

De crisis is dus een gevolg van het kapitalisme zelf; van de basistegenstelling van het kapitalisme. Doordat de productiemiddelen in handen zijn van de kapitalisten, bestaat de maatschappelijke productie niet om te voorzien in de maatschappelijke behoeften, maar om kapitaal en winst voort te brengen. Maar juist door het winstbejag van het kapitaal botst de uitbreiding van de productiekrachten op de beperkte koopkracht. “De ware barrière van de kapitalistische productie is het kapitaal zelf,” zoals Marx schreef.

Anders dan hoe burgerlijke economen het voorstellen, is de crisis dus geen afwijking van de economische ontwikkeling onder het kapitalisme. In tegendeel. In het kapitalisme resulteert economische ontwikkeling onvermijdelijk in crisis. De kapitalistische economische crisis doet zich daarom ook periodiek voor sinds de kapitalistische productieverhoudingen dominant zijn geworden.

De burgerlijke regeringen hebben op de kapitalistische economische crisis ditmaal overwegend gereageerd met keynesiaans beleid. Dat beleid is gericht op grootschalige staatsinterventie in de economie, expansief begrotingsbeleid en ruim monetair beleid. Met andere woorden: er wordt enorm veel geld in de economie gepompt met als doel de investeringen en consumptie aan te wakkeren.² Veel van die investeringen gebeuren op dit moment onder de mantel van ‘verduurzaming’ en zogenaamd ‘groen’ beleid.

Dit beleid kan echter niet het probleem oplossen. De lage winstgevendheid van investeringen wordt met overheidsgeld slechts tijdelijk verdoezeld, waarmee de crisis hooguit kan worden uitgesteld. Maar de mogelijkheden van de burgerlijke regeringen om expansief begrotingsbeleid te voeren zijn beperkt. In wezen wordt het opgestapelde kapitaal alleen maar vergroot, en daarmee ook het kapitaal dat vernietigd moet worden wanneer de (volgende) crisis uitbreekt. Het probleem van overaccumulatie van kapitaal wordt dus juist verergerd, en daarmee verhevigen ook de tegenstellingen van het kapitalisme, evenals de concurrentie tussen imperialistische machten. Bovendien zullen grote begrotingstekorten vroeg of laat leiden tot bezuinigingen.

In 2021 lijkt het kapitalistische herstel van de economie te zijn ingezet, maar het herstel is zwak, fragiel en tijdelijk. Burgerlijke economen en financiële instellingen uiten al hun zorgen om het herstel. Ze zien allerlei problemen in de economie en grote onzekerheid (o.a. problemen in het aanbod, leveringsproblemen, hoge inflatie, economische ‘bubbels’ etc.). Die problemen zijn echter slechts uitdrukkingen van het feit dat de oorzaak van de kapitalistische economische crisis, de overaccumulatie van kapitaal, nog altijd aanwezig is.

---

² Keynesiaans beleid is vernoemd naar de Engelse econoom J. M. Keynes (1883-1946). Hij zag crises niet als eigen aan het kapitalisme, maar als een gevolg van allerlei toevallige factoren waardoor het vertrouwen in de economie afneemt, met als gevolg dalende consumptie en investeringen. De crisis wordt dus gezien als een probleem van onderconsumptie. Keynes was niet in staat te doorgronden dat dit slechts de oppervlakte is; dat de diepere oorzaak ligt in de sfeer van de productie en niet de consumptie. Keynesiaans beleid is gericht op overheidsinvesteringen en renteverlaging. Het idee is dat investeringen zo worden aangewakkerd, werkloosheid daalt en koopkracht stijgt, zodat onderconsumptie wordt verholpen, winsten weer stijgen en het kapitalisme verder kan.

Dit beleid werd op grote schaal toegepast als antwoord op de crisis in de jaren '30. In de VS gebeurde dit met de 'New Deal' onder president Roosevelt. Vergelijkbaar economisch beleid werd in Duitsland gevoerd door de nazi's (wat overigens gepaard ging met grootschalige privatiseringen). In deze periode was dit beleid nauw verweven met de voorbereiding op de imperialistische oorlog. Het keynesiaans beleid kon de crisis van 1937 niet voorkomen en creëerde een enorme staatsschuld die de arbeidersklasse moest betalen. Uiteindelijk creëerde de enorme kapitaalsvernietiging van de Tweede Wereldoorlog de voorwaarden voor een nieuwe periode van economische groei. Na de oorlog was in Europa vooral de sociaaldemocratie het boegbeeld van keynesiaanse beleidsvoorstellen. De praktijk toont steeds dat dit beleid slechts een lapmiddel is, die de werkelijke oorzaak van crises niet kan wegnemen. Sterker nog, het probleem van overaccumulatie wordt juist vergroot. De crisis wordt hooguit uitgesteld om de volgende, nog heviger crisis voor te bereiden. Vandaag de dag worden keynesiaanse beleidsvoorstellen gedaan via de 'Green New Deal' in de VS en de 'European Green Deal' van de EU.

De kapitalistische economische crisis en het beleid van de burgerlijke regeringen hebben negatieve gevolgen voor de arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking. Het kapitalistische herstel van de economie komt niet ten goede aan de arbeidersklasse, maar leidt tot verdere verslechtering van haar positie. Ongeacht de politieke kleur van de regering, is in alle kapitalistische landen zichtbaar dat het kapitaal ruimhartige steun krijgt, zowel tijdens de crisis als tijdens het herstel, terwijl de rekening bij de arbeidersklasse wordt gelegd. Tijdens de kapitalistische economische crisis zijn veel mensen hun baan verloren. Het is bovendien de arbeidersklasse die zal moeten betalen voor de kosten van het expansieve begrotingsbeleid en de toekomstige aflossing van de staatsschuld, via belastingen en bezuinigingen. Daarnaast wordt het inkomen van de werkende mensen grof gesnoeid als gevolg van de inflatie, die verder aangewakkerd wordt door de oorlog in Oekraïne. De beperkte maatregelen die inkomen opleveren voor werkende mensen en die genomen zijn om de consumptie op peil te houden, hebben een tijdelijk karakter en zullen door de arbeidersklasse zelf betaald moeten worden.

1.2 Herschikkingen in de internationale krachtsverhoudingen en verscherping internationale tegenstellingen

De kapitalistische crisis die in 2020 uitbrak, heeft de inter-imperialistische tegenstellingen internationaal nog meer op scherp gezet. Verschillende landen zijn afhankelijk van hun positie binnen het internationale imperialistische systeem, wel of niet in staat om de crisis het hoofd te bieden met verschillende, voor hun eigen kapitaal gunstige maatregelen.

Concreet is er de afgelopen decennia een versterking zichtbaar van China ten opzichte van de Verenigde Staten, de Europese Unie en Japan. De bourgeoisie in onder andere de VS en de EU versterken in reactie op hun afgezwakte concurrentievermogen, met name van hun industrieel kapitaal, protectionistische maatregelen ten gunste van de binnenlandse economie.

Er zijn toenemende tegenstellingen tussen de VS en China, maar ook tussen Rusland, de EU, het Verenigd Koninkrijk en andere machtsblokken. Deze tegenstellingen uiteten zich in het opwerpen van blokkades voor de import van bijvoorbeeld Chinese goederen in de VS en vice versa, waarbij hoge invoerheffingen als protectionistische maatregel worden gehanteerd. Ook handelsoorlogen, (financiële) sancties en restricties op verschillende monopolies door landen zoals het Chinese telecom monopolie Huawei in de VS en de EU (het uitsluiten van de Chinese monopolie Huawei van het gebruikmaken van 5G technologie), schandalen rondom diverse bedrijven, toenemende beschuldigingen over en weer omtrent spionage, en pogingen om informatievoorziening te controleren en ongunstige informatie van andere machtsblokken te blokkeren of anderzijds tegen te werken, zijn uitingen van deze toenemende tegenstellingen. Verschillende tegenstellingen worden onder andere beslecht door verdragen tussen de verschillende imperialistische machtsblokken, die onder het imperialisme altijd een tijdelijk karakter hebben. Intern zijn er verschillen onder de bourgeoisie in elk land hoe om te gaan met deze tegenstellingen, waarbij verschillende delen zich kunnen richten op bondgenootschappen met andere imperialistische blokken die hun belang beter dienen.

De tegenstellingen uiteten zich ook in de toenemende bewapening en oorlogsdreiging. De VS, EU en de NAVO sturen aan op de omsingeling van Rusland en China, mede door de vestiging van militaire bases en marinevloten in de buurt van die landen. De algemene lijn van de NAVO en VS is dat de focus voor de strijdkrachten zich verplaatst naar de Grote Oceaan, omdat China als de grootste dreiging wordt gezien. In dat kader heeft de VS ook de recente terugtrekking van de troepen uit Afghanistan gepland, waarbij een akkoord werd gesloten met de Taliban. China is deels in reactie hierop bezig om de krijgsmachten op grote schaal uit te breiden en te moderniseren, en de Chinese militaire aanwezigheid in het buitenland wordt vergroot. Tegelijkertijd richten de VS, NAVO en de EU zich op het omsingelen van Rusland. De NAVO is de afgelopen decennia uitgebreid met veertien Oost-Europese landen. Er worden militaire bases gevestigd en grootschalige militaire oefeningen gehouden nabij de Russische grenzen in Oost-Europa en de Kaukasus.

Ook uiten tegenstellingen zich in imperialistische interventies en oorlogen, waaronder in het Midden-Oosten, Latijns-Amerika, Afrika en Oost-Europa, waarbij de regeringen van verschillende imperialistische blokken de belangen van hun monopolies veilig proberen te stellen. Dit uit zich in vernietigende oorlogen zoals in Syrië en Oekraïne, die het grote gevaar aantonen van het ontstaan van grotere imperialistische (wereld-) oorlogen. Een belangrijk gevolg van de inter-imperialistische tegenstellingen, met name die van imperialistische interventies, is het ontstaan van enorme migratiestromen uit verschillende landen. De NCPN is solidair met alle vluchtelingen die het slachtoffer zijn van de imperialistische interventies, die enkel dienen om de controle over markten, grondstoffen en handelsroutes veilig te stellen voor de monopolies van het ene of het andere imperialistische blok.

1.3 Ontwikkelingen in de Europese Unie

De samenhang van en verhoudingen binnen de EU ontwikkelen zich vol tegenstrijdigheden. De stappen die gezet worden naar een meer verenigd economisch beleid botsen constant op de conflicterende belangen van de heersende klasse van de verschillende lidstaten.

De Europese Unie is een imperialistische unie. Dat wil zeggen dat het een samenwerkingsverband is van kapitalistische staten, die via de EU de belangen van hun grootkapitaal willen bevorderen. **Het gezamenlijke doel van de kapitalistische lidstaten om het concurrentievermogen te verhogen, is de basis waarop stappen worden gezet ter versterking en vereniging van de EU, met desastreuze gevolgen voor de arbeidersklasse.** Naast de verdragen, waarin de algemene doelstellingen worden uitgestippeld, wordt het EU-beleid doorgevoerd via de verordeningen en richtlijnen die de EU vaststelt en die bindend zijn voor alle lidstaten. Kenmerkende aspecten van het EU-beleid zijn als volgt.

- **Flexibilisering van arbeidsrelaties.** Flexibele contracten, onzekerheid en het ontbreken van ontslagbescherming zijn de norm geworden. Veel mensen hebben met werkloosheid te maken. In het bijzonder mensen met flexibele contracten komen bij elke economische tegenslag makkelijk op straat te staan. De inperking van arbeidsrechten gaat hand in hand met de inperking van vakbondsvrijheden.
- **Afbraak van sociale verworvenheden.** Het publieke karakter van het sociale zekerheidsstelsel, de gezondheidszorg en het pensioenstelsel wordt steeds verder afgebroken. De bijdrages van de kapitalisten en de staat aan deze voorzieningen worden steeds meer beperkt. Werkers moeten alle kosten dragen. De publiek geregelde sociale zekerheid maakt steeds meer plaats voor individuele verzekeringen die werkers moeten afsluiten bij private verzekeraars. Ondertussen wordt ook de privatisering van de zorgverlening bevorderd. Niet het welzijn van de bevolking, maar 'kosteneffectiviteit' en 'concurrentievermogen' zijn de maatstaven die de EU hanteert. Het resultaat van de flexibilisering en de sociale afbraak is dat 22% van de bevolking en een kwart van alle kinderen in de EU in armoede leven.³
- **Hervormingen om het hoger onderwijs aan te passen aan de behoeftes van het kapitaal.** De hervormingen hebben zeer negatieve gevolgen voor de toegankelijkheid en ook de kwaliteit van het hoger onderwijs. Hoofddoel van het zogenaamde 'Bolognaproces', dat de EU initieerde in 1999, is een gemeenschappelijk kader bieden voor de EU-lidstaten voor een flexibel hoger onderwijsstelsel, dat nauwer en effectiever verbonden is met de belangen van het grootkapitaal. Die aanpassingen worden mede gedaan om de belangen van het kapitaal te dienen n.a.v. veranderingen in het productieproces (o.a. internationalisering van de productie, flexibilisering arbeidsrelaties, technologische ontwikkeling van de productiekrachten etc.). De resultaten van het EU-beleid zijn o.a. de toenemende versnippering en individualisering van het hoger onderwijs, nauwere banden van universiteiten met private bedrijven, toenemend belang van private financiering, evenals dat universiteiten en hogescholen zelf in toenemende mate als een soort kapitalistische bedrijven functioneren.
- **Versterken van de internationale rol en militarisering van de EU.** Het doel daarvan is de belangen van het Europees kapitaal ook buiten de grenzen van de EU veilig te stellen en te verdedigen tegenover andere imperialistische machtsblokken. De EU heeft de afgelopen jaren militaire missies uitgevoerd in

---

³ De cijfers zijn van voor de economische crisis.

Afrika, de Balkan, Oost-Europa en het Midden-Oosten. Het 'bewaken van de vrede' en 'internationale veiligheid' zijn de dekmantels waaronder de economische en geostrategische doelen van het kapitaal in die regio's worden bevorderd. In 2017 is de structurele en bindende militaire samenwerking in de EU vormgegeven via de oprichting van PESCO. De EU en haar lidstaten maken zich daarmee minder afhankelijk van de NAVO en de VS, al wordt tegelijkertijd ook juist de samenwerking tussen de EU en de NAVO op militair vlak bevorderd. Sommige krachten pleiten voor verdere militarisering van de EU en stellen een 'EU-leger' voor.

- **Steeds verder sluiten van de grenzen van de EU voor vluchtelingen en migranten**, die slachtoffer zijn van imperialistische oorlogen, uitbuiting en armoede. Het beleid is er steeds meer op gericht om al in het land van herkomst te selecteren welke mensen worden toegelaten. Het vluchtelingenbeleid en het recht op asiel en bescherming maken steeds meer plaats voor een onmenselijk beleid waarin enkel wordt gekeken welke migranten economisch nodig zijn voor het kapitaal. Aan de grenzen van de EU worden tienduizenden migranten, die de barre reis hierheen overleefd hebben, opgehoopt in concentratiekampen onder verschrikkelijke omstandigheden. Er wordt geen veilige route voor ontsnapping uit oorlog georganiseerd. Opvallend is dat in zeer korte tijd miljoenen vluchtelingen uit Oekraïne zijn opgevangen, terwijl de EU de afgelopen jaren steeds heel moeilijk deed over het opvangen van vluchtelingen uit Syrië en andere (oorlogs-) gebieden, wat laat zien dat niet humanitaire overwegingen en solidariteit, maar geopolitieke belangen doorslaggevend zijn.

Tegelijkertijd nemen echter ook de tegenstellingen binnen de EU toe, die de toekomst van de EU op lange termijn onzeker maken. De stappen die worden gezet in de richting van meer gemeenschappelijk (economisch) beleid en het vormen van een gezamenlijk blok tegenover andere imperialistische blokken, komen namelijk constant in tegenstelling met de botsende belangen en de ongelijkmatige ontwikkeling van de verschillende lidstaten. De kapitalisten van de verschillende lidstaten hebben uiteenlopende belangen ten aanzien van het begrotingsbeleid en de subsidiëring van verschillende sectoren, monetair beleid, kredietbeleid, het buitenlandbeleid van de EU etc. Onderling strijden de kapitaalsgroepen over welk beleid gevoerd moet worden en om toegang tot markten en subsidies. Allemaal willen ze een zo groot mogelijk stuk van de taart.

De samenhang van de EU wordt onvermijdelijk ondermijnd door de wet van ongelijkmatige ontwikkeling, die eigen is aan het kapitalisme en de inter-imperialistische tegenstellingen verscherpt. Doordat de verschillende landen zich op verschillend tempo ontwikkelen en het ene kapitalistische land makkelijker uit de kapitalistische economische crisis komt dan de andere, veranderen de krachtsverhoudingen binnen imperialistische verbonden zoals de EU. Duitsland is relatief sterker uit de laatste kapitalistische economische crisis gekomen (wat overigens ook geldt voor Nederland), terwijl de posities van Italië, Frankrijk en Spanje binnen de EU zijn verzwakt.

De afgelopen tijd kwamen de tegenstellingen nadrukkelijk naar voren in de onderhandelingen rond de maatregelen om de kapitalistische economische crisis tegen te gaan, waarbij vele miljarden beschikbaar zijn gesteld voor het kapitaal. Het centrale punt waar de burgerlijke regeringen van de lidstaten om strijden, is de vraag naar welke delen van het kapitaal het geld gaat en op welke manier.

Een belangrijke uiting van de tegenstellingen binnen de EU is de Brexit. De Brexit laat zien dat imperialistische bondgenootschappen en unies fragiel zijn; dat de EU niet een onomkeerbaar gegeven is. De Brexit steunt weliswaar op onvrede onder de werkende klasse over de EU, maar er moeten geen illusies zijn over het karakter van de Brexit. Het is een uitdrukking van de tegenstellingen binnen het imperialisme, waarbij delen van het Britse grootkapitaal een meer protectionistisch beleid tegenover de EU prefereren.

De tegenstellingen binnen het kapitaal in de EU voeden het burgerlijk euroscepticisme. Het euroscepticisme geeft uitdrukking aan de belangen van delen van het kapitaal die belang hebben bij minder integratie of zelfs uit de eurozone of EU treden, bijvoorbeeld omdat ze zich oriënteren op ander beleid (bijv. meer protectionistisch tegenover andere EU-landen) of op samenwerking met andere imperialistische blokken. Het burgerlijk euroscepticisme is geen eenduidige politieke stroming, maar een tendens die

uitdrukking geeft aan uiteenlopende burgerlijke belangen en ook in zeer uiteenlopende politieke stromingen is terug te vinden (van fascistische tot sociaaldemocratische partijen). Bijzonder gevaarlijk is de fascistoïde variant van het euroscepticisme, zoals die in Nederland wordt uitgedrukt door o.a. FvD en PVV, omdat het gepaard gaat met nationalisme, racisme, vijandigheid tegenover vluchtelingen en andere fascistoïde opvattingen. Sommige burgerlijke eurosceptische krachten proberen verwarring te creëren door de EU voor te stellen als 'socialistisch' of te vergelijken met de Sovjet-Unie.

De aard van de EU wordt verdraaid door reformistische partijen. Zij schrijven het afbraakbeleid van de EU toe aan het 'neoliberale beleid', de politieke keuzes van 'rechtse politici' of dat de EU te weinig 'democratisch en transparant' is. Door de verkiezing van zogenaamd 'linkse partijen' en door wat aanpassingen in de verdragen en de structuur, zou het mogelijk zijn de EU te hervormen en te democratiseren, zodat het niet meer de belangen van de grote bedrijven maar van de mensen kan dienen. In ons land worden zulke illusies vooral verspreid door de SP (bijv. onder de leus "Breek de macht van Brussel - voor een rechtvaardige EU") en BIJ1 (die wil een "radicale democratisering van de EU"). Maar in iets mildere termen verkondigen ook de PvdD, GroenLinks en PvdA hetzelfde verhaal, ondanks dat ze verschillende leuzen gebruiken, waarbij de één zich profileert als meer positief tegenover de EU en de ander meer sceptisch. Allemaal verspreiden ze de illusie dat de EU op het moment te 'neoliberaal' of te 'rechts' is, maar dat de EU hervormd zou kunnen worden naar een sociale, rechtvaardige, democratische, groene en vreedzame EU.

Het afbraakbeleid van de EU is niet te wijten aan verkeerde politieke keuzes, onvoldoende democratie of aan de verdragen. Het is te wijten aan de aard van de EU als imperialistische unie, als unie van kapitalistische staten. Het kapitalistische systeem kan niet anders dan de sociale verworvenheden en inkomens van de arbeidersklasse afbreken, om de winstgevendheid en het concurrentievermogen van het kapitaal tegenover andere imperialistische blokken veilig te stellen. Het is dus ook niet toevallig dat het afbraakbeleid wordt toegepast door regeringen van elke politieke kleur: conservatief, liberaal, sociaaldemocratisch, groen en zogenaamd (radicaal-) 'linkse' regeringen.

De NCPN strijdt ervoor dat Nederland uit alle imperialistische verbonden zoals de EU en de NAVO treedt. Deze eis is verbonden is met de strijd voor een andere organisatie van de economie en maatschappij. Uit de EU treden moet gepaard gaan met de afschaffing van het kapitalistische eigendom, vermaatschappelijking van de productiemiddelen en opbouw van het socialisme. Uit de eurozone of uit de EU treden terwijl het kapitalisme in stand wordt gehouden, zal niet betekenen dat de sociale afbraak ophoudt, noch zal het resulteren in werkelijke verbeteringen en vermindering van de uitbuiting van de werkers. Uit de EU treden is dus geen doel op zich, en de arbeidersklasse moet zich niet op het verkeerde spoor laten zetten door valse tegenstellingen, zoals of ze liever uitgebuit wil worden in euro's of in guldens.

1.4 De positie van Nederland in het internationale imperialistische systeem en in de EU

De Nederlandse bourgeoisie probeert haar internationale positie en haar invloed binnen de imperialistische bondgenootschappen waaraan zij deelneemt (de EU en de NAVO) te verstevigen. De economische positie van het Nederlands kapitaal is de afgelopen jaren versterkt relatief aan omringende landen. Ook in de kapitalistische economische crisis kende Nederland minder krimp dan omringende landen (Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, België) en dan gemiddeld in de EU.

De Nederlandse bourgeoisie ziet dat haar belangen vooralsnog het meest gediend zijn met deelname aan de EU en de NAVO. Wel zijn er uiteenlopende belangen binnen de bourgeoisie over de mate van EU-integratie. Binnen die imperialistische verbonden probeert de Nederlandse bourgeoisie haar invloed en rol uit te breiden.

Nederland is in toenemende mate betrokken bij militaire interventies, vaak in het kader van de NAVO of de EU, met als doel de belangen van het Nederlandse grootkapitaal in het buitenland veilig te stellen en haar invloed uit te breiden. Nederland probeert daarbij vooral het voortouw te nemen op logistiek gebied. Concreet is Nederland betrokken bij militaire operaties in Irak, Mali en tot voorkort ook Afghanistan. In de Golf van Aden is de Nederlandse marine aanwezig om handelsroutes voor het Nederlandse en Europese kapitaal te beschermen. Daarnaast is het Nederlandse leger aanwezig in Israël, Palestina en Libanon, waarbij Nederland de Israëlische staat een hand boven het hoofd houdt bij de misdadige onderdrukking van de Palestijnse bevolking. In Litouwen zijn al langere tijd enkele honderden Nederlandse militairen in het kader van de NAVO aanwezig om de militaire dreiging tegen Rusland op te voeren. Sinds de Russische invasie van Oekraïne, heeft Nederland in het kader van de NAVO F-16's en F-35's naar Oost-Europa gestuurd, evenals enkele honderden militairen naar Roemenië, luchtafweergeschut naar Slowakije, marineschepen met helikopters en landingsvaartuigen naar Scandinavië en tientallen miljoenen euro's aan militaire goederen naar Oekraïne.

Ook met niet-militaire middelen intervenueert de Nederlandse staat in andere landen om de belangen van de Nederlandse bourgeoisie veilig te stellen of bondgenoten een dienst te bewijzen. Zo zijn Nederlandse banken berucht voor de scherpste waarmee ze de Europese en Amerikaanse financiële sancties uitvoeren tegen socialistisch Cuba of landen die hun beleid niet aanpassen aan de belangen van het Nederlandse kapitaal en zijn Europese en Amerikaanse bondgenoten, zoals Syrië en Iran.

De Nederlandse staat bemoeit zich uitbundig in het Caribisch gebied, waar nog steeds Nederlandse koloniën bestaan als overblijfselen van het koloniale stelsel. Ook de Nederlandse krijgsmacht is aanwezig in het Caribisch gebied. Deze aanwezigheid is nog een belangrijk voorbeeld van de inzet van Nederlandse militairen ter controle van handelswegen en ter bedreiging van landen in de regio die een beleid willen voeren dat conflicteert met de belangen van het Nederlandse en Europese kapitaal. Zee- en luchthavens in het Caribisch gebied worden door Nederland ook beschikbaar gesteld voor het leger van de VS, dat gebruik maakt van de strategische ligging van Aruba, Curaçao en Bonaire nabij de kusten van Venezuela en Colombia, voor het bevorderen van de belangen van het Amerikaanse imperialisme in de regio.

Er is interne verdeeldheid binnen het Nederlandse grootkapitaal met betrekking tot de houding t.o.v. de VS, Rusland en China, afhankelijk van de belangen van verschillende sectoren die meer of minder afhankelijk zijn van deze landen voor import of juist export.

De imperialistische agressie gaat hand in hand met racisme in eigen land. Racisme is een belangrijk middel waarmee het grootkapitaal enerzijds de bevolking probeert voor te bereiden op de acceptatie van imperialistische interventies en oorlogen, en anderzijds probeert de internationale solidariteit te ondermijnen. De angst voor islamitisch terrorisme – voor organisaties als IS en Al-Qaida, die vaak door Amerikaanse en Europese imperialistische machten zijn gesteund, gefinancierd en opgeleid – wordt aangewakkerd, en gaat gepaard met racisme jegens moslims, mensen van Arabische of Afrikaanse afkomst etc. Dit vindt ook zijn weerslag in nationaal beleid. Een kenmerkend voorbeeld is het in 2019 ingevoerde verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding (zoals een nikab of boerka) in gebouwen van de overheid en het openbaar vervoer.⁴ Een ander voorbeeld is het racisme tegen Oost-Aziatische personen, dat

---

⁴ Dit verbod leverde veel discussie op in de burgerlijke politiek over racisme en over vrouwenrechten. Vanzelfsprekend betreft het kleding die ingebed is in culturele en religieuze tradities die gebaseerd zijn op reactionaire opvattingen over de positie van vrouwen. Maar emancipatie en integratie worden niet bevorderd door een simpel verbod dat deze vrouwen isoleert en weert uit de publieke ruimte. Het is een maatregel die niets met vrouwenemancipatie te maken heeft; wel met het creëren van een xenofobe en racistische sfeer, die voor delen van de burgerij gunstig is in het kader van de imperialistische interventies en de vluchtelingenkwestie.

Door reactionaire partijen werd het verbod gesteund met een openlijk racistische argumentatie. Dit racisme werd in de hand gewerkt door liberale en sociaaldemocratische partijen die het verbod steunden, o.a. onder het voorwendsel dat het symbool staat voor vrouwenonderdrukking. Aan de andere kant waren er ook partijen die het verbod bestreden vanuit burgerlijk antiracistische en feministische uitgangspunten. Via argumenten over 'diversiteit', 'zelfbeschikking' en

de afgelopen jaren toeneemt tegen het licht van de groeiende internationale tegenstellingen tussen de VS en de EU enerzijds en China anderzijds. Maar ook de angst voor Rusland als bedreiging voor de veiligheid van Europa wordt voortdurend aangewakkerd. Dit is verder opgevoerd n.a.v. de Russische invasie in Oekraïne en het gaat gepaard met discriminatie jegens onschuldige mensen met een Russische achtergrond en het weren van Russische kunst en sport.

1.5 Aantasting van het milieu en ecologische rampen

Het kapitalistische systeem leidt steeds meer tot enorme ecologische problemen die van steeds heviger aard worden. Klimaatverandering, verwoestijning, verzilting, overstromingen en bosbranden nemen toe. Hele ecosystemen worden ondermijnd en vernietigd met vergaande gevolgen voor de biodiversiteit waaronder dier- en plantensoorten.

Deze milieuproblemen zijn in grote mate het resultaat van de kapitalistische productiewijze, die winst boven alles stelt en daarbij niets ontziet. Voor het kapitaal is het milieu ofwel een stortplaats, waar gemakkelijk alle vervuiling en afval van de productie kan worden geloosd, ofwel een handelswaar die het kapitaal kan gebruiken als bron van grondstoffen of als basis voor toeristische en andere winstgevende activiteiten. Het efficiënt gebruik van grondstoffen en het beschermen van het milieu tegen negatieve effecten van het productieproces, ziet het kapitaal slechts als kostenposten die de winst in de weg staan. Ook imperialistische oorlogen, waarbij hele gebieden onleefbaar worden door bommen en vervuiling, leiden tot een enorme verwoesting van de natuur. Het leger en de wapenindustrie vormen wereldwijd een van de grootste vervuilers.

Voor de arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking, zijn de gevolgen van de aantasting van het milieu, waaronder klimaatverandering en ecologische rampen, enorm. Zij zijn het die huis en haard in allesverwoestende bosbranden en overstromingen verliezen. Ook zijn hun leefgebieden vele malen meer vervuild en bedreigd door ecologische rampen, met vaak negatieve gevolgen voor hun gezondheid. Ook kleine boeren en vissers zien hun leef- en werkgebied vernietigd worden door o.a. het verdwijnen van ecosystemen (waaronder veel vissoorten) en verwoestijning van het land.

De burgerlijke regeringen gebruiken klimaatverandering als een voorwendsel voor miljardensteun aan het grootkapitaal, bijvoorbeeld in de VS met de 'Green New Deal' en in de EU met de 'European Green Deal'. Het doel van dit beleid is enerzijds de grootschalige ontwaarding van kapitaal, door het afschrijven van vervuilende auto's, energieproductie en andere industrie. Anderzijds worden consumptie en investeringen aangewakkerd met enorme subsidies en staatsteun aan de kapitalisten, die door belastingbetalende arbeidersklasse duur worden betaald. 'Groen kapitalisme' is voor de kapitalisten een zeer winstgevende onderneming, die wordt gepresenteerd als een oplossing voor klimaatverandering. In de huidige situatie, waarin kapitalistische groei afremt, biedt de 'groene economie', waaronder de productie van elektrische auto's, zonnepanelen en windmolens, de zogenaamde 'groene' kapitalist enorm veel winst, zonder dat het de werkelijke klimaatproblemen oplost. Sterker nog, doordat de 'groene transitie' is overgeleverd aan de wetten van het kapitalisme, leidt het vaak tot nieuwe milieuproblemen. Zo zijn er al veel voorbeelden van ontbossing en vernietiging van natuurgebieden voor de ongecontroleerde plaatsing van enorme windmolenparken en zonnepanelen door bedrijven die enkel op de subsidies en winst uit zijn. Ook de winning van lithium, nodig voor o.a. elektrische auto's, is een voorbeeld van een bron van vervuiling en aantasting van het milieu, met consequenties voor lokale bevolkingen en inheemse gemeenschappen, terwijl het gepaard gaat met inter-imperialistische conflicten en wrede uitbuiting van mijnwerkers.

Tegenover de 'groene' kapitalisten staan de monopolies die fossiele brandstoffen verdedigen en produceren (olie- en gasindustrie) evenals takken van de industrie die niet makkelijk vergroend kunnen worden. Vanuit

---

het 'recht om te dragen wat je wil' werden de reactionaire gebruiken zelf, die gebaseerd zijn op de ongelijkwaardige positie van vrouwen, verdedigd als een 'recht' en een 'keuze'.

die hoek wordt misinformatie verspreid zoals ontkenning van klimaatverandering en andere milieuproblemen. De concurrentie groeit tussen deze monopolies en de monopolies die belang hebben bij het groene beleid, evenals tussen verschillende imperialistische blokken. Dit conflict heeft ook het karakter van een inter-imperialistisch conflict, waarbij het ene imperialistische blok probeert de overhand te houden of te krijgen in zijn conflict met een ander blok – in Nederland en andere landen van de imperialistische EU uit zich dit o.a. in een conflict met Rusland over de gasleveringen.

De aantasting van het milieu, en in het bijzonder de verandering van het klimaat, waar nog veel onderzoek naar moet worden gedaan, wekt bij verschillende lagen van de bevolking onrust. Zo worden er grote demonstraties en acties georganiseerd door verschillende groeperingen over de gehele wereld. Vooralsnog laten veel van deze bewegingen, zeker in Nederland en Europa, zich leiden door de delen van de bourgeoisie die een 'groene' kapitalistische economie voorstaan. Kenmerkend is dat in veel bewegingen het complexe vraagstuk van de aantasting van het milieu wordt gereduceerd tot enkel klimaatverandering. Mede daardoor raakt de beweging makkelijk gedesoriënteerd door de schijnoplossingen die de 'groene kapitalisten' aandragen. De invloed van burgerlijke ideologie en het opportunisme op veel milieubewegingen zijn op het moment sterk. Dit is logisch omdat elke sociale beweging voorkomt uit de burgerlijke maatschappij waarin de burgerlijke ideologie dominant is, waardoor het min of meer spontaan een burgerlijk ideologisch uitgangspunt neemt. Ook wordt deze burgerlijke ideologie verder uitgewerkt en gepropageerd door de burgerij en bij de beweging ingebracht. Vanuit deze burgerlijke en opportunistische benaderingen wordt gesteld dat het kapitalisme kan worden hervormd en 'groen' kan worden gemaakt, en dat het mogelijk is dit met een 'rechtvaardige transitie' waarbij de arbeidersklasse wordt ontzien, terwijl echter allerlei maatregelen worden bevorderd die voedsel, vervoer en andere zaken die de arbeidersklasse nodig heeft duurder maken onder het mom van verduurzaming.

Door de zwakte van de arbeidersbeweging en de crisis waarin de communistische beweging zich bevindt, zijn deze tot op heden niet in staat om hierop grondig genoeg te interveniëren en de milieubeweging op een klassegeoriënteerde koers te krijgen. De communistische beweging zal haar interventie moeten versterken om de milieubeweging uit de handen van de bourgeoisie te onttrekken.

Het is immers alleen mogelijk om de milieuproblemen en alle uitdagingen die daarbij komen kijken het hoofd te bieden onder een socialistisch systeem. Een systeem waarin de economische ontwikkeling niet bepaald wordt door de winsthonger van de kapitalisten, maar waarin de bedrijven in handen zijn van de maatschappij. De productie wordt dan centraal en wetenschappelijk gepland op basis van de behoeften van de bevolking en niet op basis van de winst. Daardoor zullen wetenschappelijke studies van de effecten van de productie op het milieu daadwerkelijk onderdeel worden van de besluitvorming over de ontwikkeling van de economie. Zo kan de arbeidersklasse leidinggeven aan het zodanig vormgeven van de productie dat deze in harmonie is met de natuur. Het socialisme lost milieuproblemen niet automatisch op, maar is wel een vereiste om deze problemen met bewuste inspanning van de arbeidersklasse en haar voorhoede, de communistische partij, op te lossen.

1.6 Theoretische kwesties omtrent imperialisme en hedendaagse internationale verhoudingen

Een belangrijke taak voor de NCPN is het vormen van een beter begrip van het imperialisme en de internationale verhoudingen vandaag de dag. Centraal staat daarbij dat het imperialisme wordt begrepen op leninistische wijze. Het kapitalisme bevindt zich sinds begin 20^e eeuw in haar hoogste fase, het imperialisme. Lenin definieerde imperialisme als monopoliekapitalisme en tevens als het laatste stadium van het kapitalisme voor de overgang naar het socialisme. De leninistische theorie van het imperialisme stelt dat door de ontwikkeling van het kapitalisme een handjevol reusachtige monopolies de gehele wereld domineren en uitbuiten. De gigantische concentratie van de middelen van productie en van de arbeidersklasse onder enkele monopolies is een uitdrukking van de vermaatschappelijking van de productie.

Het imperialisme gaat dan ook gepaard met de verheving van de hoofdtegenstelling van het kapitalisme, namelijk tussen de vermaatschappelijking van de productie enerzijds en de private toe-eigening van deze productie door de kapitalisten anderzijds.

Het is van belang om dit uit te werken, omdat er veel burgerlijke en opportunistische theorieën in omloop zijn die de anti-imperialistische beweging desoriënteren. Net zoals Kautsky's reactionaire idee van het 'ultra-imperialisme', komen vandaag de dag bijvoorbeeld theorieën op die stellen dat het imperialisme ofwel voorbij is, ofwel in een nieuwe 'hyper-' of 'post-imperialistische' fase zit. Vaak wordt dit gebaseerd op een misinterpretatie van de betekenis van bepaalde tendensen zoals de internationalisering van de productie ('globalisering') of de rol van de financiële sector. Deze (klein-) burgerlijke theorieën komen in essentie neer op hetzelfde als Kautsky's verheerlijking van het pre-imperialistische en dus pre-monopolistische kapitalisme, en gaan uiteindelijk via een omweg vaak gepaard met het goedpraten van het imperialistische systeem zelf en imperialistische verbonden zoals de EU. Het imperialisme kan niets anders zijn dan de laatste, verrotte fase van het kapitalisme voordat het omvergeworpen wordt door de arbeidersklasse, de laatste fase voor het socialisme-communisme.

Het imperialisme wordt daarnaast verkeerd begrepen of door opportunistische krachten verdraait als enkel het agressief buitenlands beleid van de VS en enkele Westerse landen. Dit is een simplistische benadering, die de economische basis (monopoliekapitalisme) en andere belangrijke aspecten negeert. Gevolg van deze benadering is dat landen met tegengestelde belangen aan de VS als 'anti-imperialistisch' worden bestempeld. Zelfs sterke imperialistische landen die internationaal de belangen van hun monopolies bevorderen, zoals Rusland.

De internationale verhoudingen tussen kapitalistische landen kenmerken zich, in het bijzonder in het tijdperk van het imperialisme, door ongelijkwaardige verhoudingen en complexe afhankelijkheidsrelaties. Sommige landen hebben een meer begunstigde positie in de imperialistische 'piramide', andere een zwakkere positie. De oneven ontwikkeling en ongelijke verhoudingen tussen verschillende kapitalistische landen is onder het imperialisme een wetmatigheid, die echter niet weerlegt dat de burgerlijke regeringen van relatief zwakkere landen ook de belangen van hun eigen monopolies vertegenwoordigen en zich in het stadium van het imperialisme bevinden. Er vindt een constante concurrentiestrijd plaats waarbij de bourgeoisie van elk land probeert haar positie internationaal te versterken. De arbeidersklasse moet de tegenstellingen tussen verschillende imperialistische landen bestuderen en gebruiken naar haar voordeel, zonder daarbij in het kamp van de ene of de andere imperialistische macht te belanden.

Er zijn overblijfselen van het kolonialisme, zoals Nederlandse koloniën in het Caribisch gebied. De NCPN strijdt ervoor dat zulke overblijfselen van het kolonialisme worden overwonnen, en dat de bevolking van deze eilanden een zelfstandige ontwikkeling kan kiezen zonder inmenging van buitenaf. Van belang is het besef dat het koloniale stelsel, zoals dat in de vorige eeuw de internationale verhoudingen kenmerkte en dat steunde op het voortbestaan van pre-kapitalistische verhoudingen in de koloniën, is afgebroken. Dat is het resultaat van de heldhaftige nationale bevrijdingsstrijd van de onderdrukte volkeren, met steun van de socialistische landen. Vandaag zijn de meeste ex-kolonies kapitalistische landen, waarin de pre-kapitalistische productieverhoudingen nagenoeg volledig zijn afgebroken en de bourgeoisie geen progressieve rol meer heeft te vervullen. Hedendaagse restanten van het kolonialisme dienen vaak als militaire voorposten om belangrijke handelsroutes te controleren.

Er zijn echter verschillende benaderingen uit burgerlijke of opportunistische hoek, die deze kwesties eenzijdig benaderen. Soms worden nagenoeg alle landen in Afrika, Azië, Zuid-Amerika en Zuid-Europa bestempeld als 'afhankelijke landen' of 'neokolonies'. De internationale tegenstelling tussen het 'Westen' of het 'centrum' enerzijds en het 'globale zuiden' of de 'periferie' anderzijds, wordt verheven tot de centrale tegenstelling. Dit in plaats van de basistegenstelling binnen een land zelf, die wordt bepaald door de productieverhoudingen. Bepaalde aspecten van het imperialisme, zoals afhankelijkheidsrelaties, worden

uitvergroot, en de ontwikkeling van het kapitalisme in bepaalde werelddelen wordt onderschat, om te beargumenteren dat socialistische revolutie niet aan de orde is, maar dat eerst de nationale bevrijdingsstrijd of een ander type burgerlijke revolutie moet worden voltooid. Vanuit dat oogpunt wordt samenwerking gezocht met delen van de burgerij en regeringsdeelname binnen het kapitalisme gerechtvaardigd. Deze benaderingen staan dus ook aan de basis van reformistische theorieën zoals het eurocommunisme en het 'socialisme van de 21^e eeuw' die proberen het karakter van het imperialisme te verdoezelen en de socialistische revolutie uit te stellen en uiteindelijk af te stellen. Ook bepaalde burgerlijke benaderingen (bijv. uit de hoek van het zogenoemde postkolonialisme) steunen op zulke misvattingen. Voor de burgerij zijn zulke opvattingen nuttig, aangezien het haar de mogelijkheid biedt de anti-imperialistische beweging voor de eigen kar te spannen, in haar strijd om de eigen positie in het imperialistische systeem te versterken.

Een andere kwestie die de aandacht vraagt is het feit dat China, dat geleid wordt door de Communistische Partij van China, een steeds belangrijker rol op het wereldtoneel speelt. Allereerst bestrijdt De NCPN de gevaarlijke anti-Chinese oorlogsophitsing door de VS, NAVO en EU. Het karakter van China moet desondanks bestudeerd worden. In China hebben sinds eind jaren '70 kapitalistische productieverhoudingen hun herintrede gedaan, waarbij de landbouw is gedecollectiviseerd, de centrale planning is afgeschaft ten gunste van de warenproductie (markt), de industrie grotendeels is geprivatiseerd en waarbij de arbeidskracht weer tot waar is gemaakt. Deze kapitalistische verhoudingen hebben nu de overhand in de Chinese economie. De theorie dat socialisme een vorm van warenproductie is verwerpen we, omdat daarmee in wezen kapitalistische verhoudingen als communistische worden voorgedaan. Er moet verder onderzoek gedaan worden naar het karakter en de rol van de Chinese staat en naar de rol van China in de internationale verhoudingen onder het imperialisme.

2. De internationale communistische beweging en het internationaal werk van de NCPN

2.1 De toestand in de internationale communistische beweging en de bijdrage van de NCPN

De internationale communistische beweging bevindt zich voornamelijk in een zeer moeilijke periode. De teruggang in de beweging die zich eind vorige eeuw voordeed, is nog niet overwonnen. Er is veel verwarring en er bestaan grote politiek-ideologische tegenstellingen tussen (en vaak ook binnen) communistische partijen. Veel partijen zijn relatief zwak. Niet alleen organisatorisch en wat betreft de invloed in de beweging, maar ook politiek-ideologisch zijn veel partijen nog op zoek naar de juiste uitgangspunten. De eenheid in de internationale communistische beweging is schaars en vaak fragiel. Opportunistische opvattingen van elke soort (voornamelijk reformisme, soms ook sektarisme, radicalisme etc.) blijven een groot probleem.

De contrarevoluties die zich eind vorige eeuw voltrokken in de USSR en andere landen die het socialisme hadden opgebouwd, zijn een belangrijke oorzaak voor de crisis in de internationale communistische beweging. De teruggang was echter al eerder ingezet. De diepere oorzaak ligt in opportunistische opvattingen en werkwijzen die de overhand kregen in de internationale communistische beweging, wat zich in Europa uitdrukte in de stroming van het eurocommunisme. De teruggang was ingrijpend, maar is tijdelijk van aard, aangezien de tegenstellingen van het kapitalisme steeds opnieuw de mogelijkheid en noodzaak van het socialisme creëren.

Ondanks dat het algemene beeld van de internationale communistische beweging nog is dat de teruggang nog niet is overwonnen, is er ook een trend van positieve ontwikkelingen. Verschillende communistische

partijen slagen erin belangrijke stappen te zetten in het overwinnen van reformistische en andere verkeerde standpunten en werkwijzen, en zich organisatorisch, politiek en ideologisch te versterken.

De NCPN neemt jaarlijks deel aan de Internationale Bijeenkomsten van Communistische en Arbeiderspartijen (IMCWP) en de Europese Communistische Bijeenkomst, evenals de Driepartijenconferentie met de Duitse Communistische partij (DKP) en Communistische Partij van Luxemburg (KPL). Binnen die internationale samenwerkingsverbanden bestaan allerlei politieke tegenstellingen en verschillen van inzicht.

Binnen Europa speelt de Partij van Europees Links (PEL) een zeer negatieve rol. Het betreft een opportunistische pool van in wezen sociaaldemocratische partijen, waaronder voormalig communistische partijen die in wezen een sociaaldemocratische lijn hebben ontwikkeld. Een reeks partijen die lid zijn van de PEL heeft de afgelopen decennia dan ook deel uitgemaakt van burgerlijke regeringen die afbraakbeleid doorvoerden. De PEL schernt vaak met antikapitalistische termen en zegt voor socialisme te strijden, maar verdedigt in de praktijk het kapitalistische systeem en bevordert de illusie dat de EU met wat hervormingen en aanpassingen in de instituties en verdragen kan veranderen in een EU die de belangen van de bevolking dient. De PEL is ook verplicht de beginselen van de EU te accepteren, wat een voorwaarde is om door de EU erkent te worden als Europese partij en voor financiering (bijna 80% van de inkomsten van de PEL is EU-subsidie). De PEL doet ook mee met de anticommunistische vervalsing van de geschiedenis van de socialistische opbouw in de 20ste eeuw. De PEL desoriënteert de beweging en bevordert reformistische standpunten.

Complexer zijn de verhoudingen in GUE-NGL, waaraan zowel partijen deelnemen die zijn aangesloten bij de PEL als communistische partijen. GUE-NGL heeft een confederaal karakter, waarbij elke partij formeel zelf bepaald wat haar standpunten zijn en hoe ze stemt in het Europees Parlement, maar de lijn van de PEL voert overduidelijk de boventoon.

De NCPN oriënteert zich op internationale samenwerkingsverbanden van communistische partijen, waar op basis van het marxisme-leninisme informatie, ervaringen, inzichten en standpunten kunnen worden uitgewisseld. Binnen die verbanden kunnen kameraadschappelijk en open discussies worden gevoerd om verwarring en verkeerde opvattingen te overwinnen en de ideologische strijd tegen het opportunisme te voeren, met begrip voor de grote verschillen in de complexe nationale omstandigheden en in de historische achtergrond van elke partij. Deze internationale samenwerking is onmisbaar om stappen vooruit te zetten; dat geldt voor de NCPN en voor elke communistische partij. Daarom zal de NCPN zich op die basis blijven richten op de versterking van bilaterale relaties en van internationale samenwerkingsverbanden van communistische partijen. In dat kader oriënteert de NCPN zich ook op het Europees Communistisch Initiatief, als een samenwerkingsverband van communistische partijen in Europa.

De NCPN oriënteert zich niet op samenwerkingsverbanden van communistische met opportunistische of sociaaldemocratische partijen, die de verwarring in de beweging in stand houden en de overwinning van verkeerde standpunten en werkwijzen belemmeren.

De NCPN zal de CJB blijven begeleiden en steunen in haar ontwikkeling van bilaterale relaties en haar bijdrage aan de Bijeenkomst van Europese Communistische Jongerenorganisaties (MECYO) en de Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDY).

Er zijn veel communistische partijen en jongerenorganisaties die geconfronteerd worden met vervolging door de burgerlijke staat. Dat geldt o.a. voor veel zusterorganisaties in landen van de EU, die het anticommunisme als een van haar kernwaarden beschouwd. Als NCPN zijn we altijd solidair en staan we zij aan zij met onze zusterorganisaties over de hele wereld tegenover het anticommunisme.

2.2 Proletarisch internationalisme en strijd voor vrede

Miljoenen mensen over de hele wereld zijn jaarlijks slachtoffer van het imperialisme. Honderdduizenden worden jaarlijks gedood of worden gedwongen hun huis en hun geliefden achter te laten en te vluchten, als gevolg van de wrede imperialistische interventies en oorlogen. Maar ook als gevolg van de wrede uitbuiting door de monopolies, onderdrukking door reactionaire regimes of de vernietiging van het milieu waar mensen van leven door vervuiling of oorlog.

Wij zijn in woord en daad solidair met alle volkeren die onderdrukt worden en die lijden onder het imperialisme.

We staan zij aan zij met **socialistisch Cuba**, dat al ruim 60 jaar wordt geteisterd door de imperialistische blokkade van de VS en op allerlei andere manieren wordt tegengewerkt, omdat het internationale grootkapitaal zich stoort aan het feit dat het Cubaanse volk probeert een ander systeem op te bouwen, zonder uitbuiting.

We uiten in het bijzonder ook onze solidariteit met de **bevolking van Palestina**, die al decennia gebukt gaat onder de misdadige bezetting en agressie door de Israëliische staat, die door de Nederlandse staat en de EU als een bondgenoot wordt beschouwd.

De NCPN heeft proletarisch internationalisme en internationale solidariteit hoog in het vaandel staan. We dragen daarom consequent bij aan initiatieven en acties voor internationale solidariteit en vrede, tegen imperialistische oorlogen en interventies. Komende jaren zullen we onze inzet vergroten om initiatieven en acties in die richting te steunen. We zullen het voortouw nemen om stappen te zetten in de richting van een georganiseerde vredesbeweging in Nederland met een anti-imperialistisch karakter, die op het moment ontbreekt in Nederland maar broodnodig is.

In dat kader strijden we tegen iedere betrokkenheid van de Nederlandse staat bij de plannen van de imperialisten. Nederlandse militairen hebben niets te zoeken buiten de Nederlandse grenzen. We strijden tegen militarisering en bewapening. Tegen de aanwezigheid van de Nederlandse krijgsmacht in het Caribisch gebied. Tegen de imperialistische verbonden waarbij de Nederlandse staat is aangesloten om de belangen van de Nederlandse bourgeoisie te promoten, zoals de NAVO en EU. Tegen het oorlogsgetrommel richting Rusland of China. Tegen de racistische en fascistische opvattingen die worden verspreid om de bevolking voor te bereiden op imperialistische interventies.

3. Ontwikkelingen in de Nederlandse economie

3.1 De nieuwe kapitalistische economische crisis en de Nederlandse economie

Ook in de Nederlandse economie was de komst van een kapitalistische economische crisis al zichtbaar voor de uitbraak van het coronavirus. Indicaties daarvoor waren de stagnatie en lage groei waar de economie mee kampte in de afgelopen jaren en vooral in 2019 (1,7%), evenals de krimp in de industriële productie die al sinds december 2018 was ingezet en doorzette in 2019. Met het uitbreken van de kapitalistische economische crisis, bespoedigd door de pandemie en de maatregelen daartegen, kromp de economie in 2020 met 3,7%. Dat is vergelijkbaar met de krimp bij de vorige crisis in 2009.

De daling in de private investeringen en consumptie leidde tot aanpassing van het economisch beleid van de burgerlijke staat, met als doel de investeringen en consumptie te bevorderen. Daarbij werd, in tegenstelling tot de vorige periode, nu gekozen voor een keynesiaanse aanpak. Overschotten in overheidsfinanciën, die door de werkenden duur zijn betaald in de vorige jaren via de bezuinigingen en sociale afbraak, boden nu ruimte voor ongekende staatssteun aan het kapitaal.

De regering heeft o.a. een groot deel van de loonkosten van bedrijven overgenomen. Daarmee werd het kapitaal veelvuldig geholpen, niet alleen doordat de staat een deel van de kosten overnam, maar ook omdat een ongecontroleerde verhoging van de werkloosheid en de daarmee gepaard gaande afremming van de consumptie werd afgewend. Bedrijven hebben de crisis als aanleiding gebruikt om bezuinigingsplannen, die vaak al klaarlagen, door te voeren. Die hebben niet alleen geleid tot intensivering van de arbeid en verhoging van de uitbuitingsgraad, maar hebben er ook voor gezorgd dat tienduizenden werkers op straat kwamen te staan, waaronder veel arbeiders met flexibele contracten en zzp'ers. De regering heeft ook maatregelen genomen voor de kleinburgerij (waarvan veel tijdelijk, zoals uitstel van belastingbetaling), om een golf van faillissementen te voorkomen. Desondanks is een deel van de kleinburgerij hard geraakt en gedeeltelijk geproletariseerd. Verschillende maatregelen waren ook gericht op het beschermen van de liquiditeit van banken en het voorkomen meer slechte leningen, die als een donkere wolk boven de economie hangen.

Grootschalige staatsinterventie heeft de diepte van de crisis in zekere mate bedwongen. Maar de mogelijkheden voor staatsinterventie zijn beperkt door de interne tegenstellingen van het systeem en de concurrentie tussen de kapitalistische landen. Ze zullen over enige tijd leiden tot nieuwe rondes van bezuinigingsmaatregelen, waarbij het volk de tientallen miljarden die nu aan het kapitaal worden gegeven zal moeten ophoesten. De onderliggende oorzaak van de kapitalistische economische crisis kan binnen het kapitalisme niet worden verholpen.

Het kapitalistisch herstel van de economie gaat gepaard met grote inflatie, in het bijzonder voor de woon- en energiekosten, maar ook voor voeding en andere dagelijkse producten. Met de inflatie neemt het reële inkomen van de werkende klasse af en neemt de verarming van het proletariaat toe.

3.2 Algemene ontwikkelingen in de sectoren van de Nederlandse economie

Nederland heeft een hoogontwikkelde industrie, waarvan de omvang en het belang voor de economie in burgerlijke en ook opportunistische literatuur vaak wordt onderschat. In de basisindustrie en de verwerkende industrie, die goed is voor 12% van de economie, werken ongeveer 800.000 mensen.⁵ Een aanzienlijk deel daarvan is goed opgeleid, grotendeels in het mbo of hbo. Een gedeelte ervan is opgeleid op het wo en behoort tot het wetenschappelijk opgeleid proletariaat. De belangrijkste takken zijn de voedings- en genotsmiddelenindustrie, de machine-industrie, de chemische en farmaceutische industrie, de metaalproductenindustrie en de elektrotechnische industrie. Belangrijke gerelateerde sectoren zijn de bouw, vervoer en opslag, en informatie en communicatie, die ieder goed zijn voor ongeveer 5% van de economie en waar respectievelijk ongeveer 520.000, 400.000 en 330.000 mensen werkzaam zijn. In de energievoorziening, waterbedrijven en afvalbeheer werken nog eens circa 70.000 werkers.

In de landbouw, bosbouw en visserij werken ongeveer 200.000 mensen. De bijdrage aan de economie is al jaren rond de 2%. De werkelijke bijdrage van deze sectoren aan de economie ligt echter hoger, want een gedeelte van de economische activiteit van de landbouw wordt in de burgerlijke statistiek gerekend als handel of industrie. Schaalvergroting en mechanisering hebben ervoor gezorgd dat er veel minder arbeidskrachten nodig zijn dan vroeger, al is het aantal mensen dat werkt in de landbouw wel meer dan de officiële statistieken aangeven doordat er veel illegaal werk voorkomt. Kenmerkend voor de landbouw is de

---

⁵ De cijfers zijn gebaseerd op statistieken van het CBS voor 2020. De cijfers geven slechts een indicatie. Goed is om in het achterhoofd te houden dat de burgerlijke statistiek definities en categorisering hanteert die het lastig maken om cijfers direct te gebruiken in een analyse die uitgaat van de marxistische politieke economie. Om een voorbeeld te noemen: er zijn in Nederland 633.000 werkers van uitzendbureaus, waarvan de overgrote meerderheid werkzaam is in de industrie, vervoer en opslag, en bouw. Maar deze groep arbeiders wordt samen met andere categorieën gerekend tot de zakelijke dienstverlening, die 15% van de economie zou uitmaken. Door zulke problemen ontstaat soms een verdraaid beeld. Nader onderzoek van de partij is nodig om een correct beeld te scheppen van de huidige staat en de ontwikkelingen in de Nederlandse economie, de samenstelling van het kapitaal en van de arbeidersklasse etc.

hoge concentratie van de grond, na een ingrijpend proces van proletarisering en urbanisering dat na de Tweede Wereldoorlog is ingezet. De Nederlandse landbouw en visserij hebben een relatief hoge productiviteit.

De groot- en detailhandel is een belangrijke sector waar ongeveer 1,5 miljoen mensen werken. Nederland is een belangrijke spil in de internationale handel, waarbij o.a. de haven van Rotterdam een aanzienlijke rol speelt. Ook de horeca en zakelijke dienstverlening zijn belangrijke sectoren.

In de financiële dienstverlening, zoals banken, verzekeraars en pensioenfondsen, werken ongeveer 215.000 werkers. Nederland heeft één van de grootste banksectoren in Europa. Kenmerkend is de hoge mate van concentratie in de bankensector, waarbij 82% van de markt in handen is van ING, Rabobank en ABN AMRO, en nog eens 10% in handen is van de twee banken voor de publieke sector (BNG en NWB). Sinds 2008 worden er veel hervormingen doorgevoerd in het bankwezen, die grotendeels vanuit de EU worden aangestuurd, waarbij het onder andere gaat om digitalisering en structurele vermindering van werkers.

Bijna 2,6 miljoen mensen zijn verder werkzaam bij de overheid (politie, leger, ambtenarij), gezondheids- en welzijnszorg en het onderwijs. Kenmerkend is dat er steeds nauwere banden zijn van alle delen van de overheid in brede zin (van het leger tot het onderwijs) met private bedrijven. Overheidstaken zijn in grote mate overgeleverd aan private bedrijven en instellingen, bijvoorbeeld in de zorg, het onderwijs, openbaar vervoer en veiligheid.

Een belangrijke taak voor het PB tot aan het volgende Congres, is om de ontwikkelingen in de economie te volgen, te bestuderen en collectief te maken. Van belang is ook scholing, want er is nog veel verwarring die door burgerlijke krachten in de hand wordt gewerkt. Bijvoorbeeld dat Nederland nauwelijks industrie zou hebben, dat de arbeidersklasse nauwelijks productieve (waarde voortbrengende) arbeid zou verrichten, dat de Nederlandse economie volledig afhankelijk zou zijn van het buitenland etc.

3.3 Ontwikkeling van de arbeidsmarkt

De afgelopen decennia vindt een vergaande flexibilisering van de arbeidsmarkt plaats, die gepaard gaat met afbraak van lonen en arbeidsrechten, intensivering van de arbeid (hogere werkdruk) en toenemende onzekerheid voor de arbeidersklasse.

Ruim 30% van alle werkenden (bijna 3 miljoen mensen) heeft ondertussen een flexibel contract of werkt als zzp'er. Uitzendbureaus, zzp'ers, en talloze andere flexconstructies maken een groot deel van de arbeidersklasse tot verkapte rechteloze dagloners en ondermijnen cao's. Bovendien zijn er de afgelopen decennia steeds meer deeltijdbanen. Sinds 2007 zelfs meer dan voltijdbanen.

Door de flexibilisering krijgen werkers minder betaald. Ruim een half miljoen arbeiders hebben meerdere banen om rond te komen. Mensen leven in toenemende onzekerheid. De ontslagbescherming wordt afgezwakt en voor kapitalisten wordt het makkelijker gemaakt (massa-) ontslagen door te voeren. Werkers moeten vaker veranderen van werk (alleen in 2019 veranderden meer dan een miljoen mensen van beroep).

Bovendien wordt de 8-urige werkdag en weekendrust steeds verder afgeschaft, waarmee de lijn tussen privé- en werktijd wordt vervaagd. Veel werkers draaien overuren, die lang niet altijd worden uitbetaald. Ruim 65% van de werkenden geeft aan met enige regelmaat buiten kantoortijden te werken (43% zelfs stelselmatig) en 20% van de werkenden werkt regelmatig op zondag. Daarvoor krijgen werkers vaak nauwelijks vergoeding, want dit is afhankelijk van de arbeidsovereenkomst. Deze percentages liggen hoger onder flexwerkers, maar stijgen ook onder mensen met een vast contract.

Dit alles gaat gepaard met opvoering van de werkdruk, met als gevolg een stijgende trend van burnouts en arbeidsongevallen. In 2019 had zelfs 17% van de werkers te maken met serieuze burnout verschijnselen. Dit percentage ligt hoger bij jonge werkers en flexwerkers. De opvoering van de werkdruk leidt ook tot onveilige situaties. In 2019 waren er 4.474 gemelde arbeidsongevallen en zijn minstens 69 arbeiders overleden aan

arbeidsongevallen, voornamelijk bij werken met machines of op grote hoogte. Uitzendkrachten zijn daarbij oververtegenwoordigd. De inspectie bekritiseert al jaren dat veel bedrijven de arbeidsrisico's niet of onvoldoende inventariseren.

De kapitalisten hebben belang bij de flexibilisering. Het maakt arbeidskracht dikwijls goedkoper, doordat kosten van onder andere sociale verzekeringen, ziekte, arbeidsongeschiktheid en pensioen bij de arbeider worden gelegd. Bovendien maakt flexibilisering het makkelijker om werkers te ontslaan en aan te nemen naar gelang de behoeftes van de markt. Daarmee beantwoordt de flexibilisering van de arbeidsmarkt ook aan nieuwe behoeftes van kapitalisten aan flexibele arbeidskrachten door objectieve ontwikkelingen in de productie. Door automatisering en digitalisering is de kennis en vaardigheid van arbeidskrachten in veel sectoren namelijk vergankelijker en is het voor het kapitaal nodig dat arbeidskrachten makkelijker kunnen wisselen naar andere beroepen. Daarom gaat de flexibilisering gepaard met het zogenaamde 'leven lang leren' en omscholingen, die in de regel worden betaald uit de loonruimte, oftewel door de arbeidersklasse zelf.

Door de flexibilisering worden veel banen slechter betaald. Maar ook voor vaste banen geldt dat de loonstijgingen die in cao's worden vastgelegd continu ingehaald worden door inflatie, belastingen en premies, en commodificatie van publieke voorzieningen, met als resultaat dat het reële loon daalt en de verarming van het proletariaat toeneemt. **Al deze ontwikkelingen staan in het kader van een tendens waarin de loonkosten moeten dalen zodat de Nederlandse en Europese bourgeoisie haar concurrentievermogen kan versterken en haar winsten kan veiligstellen.**

De werkloosheid ligt officieel rond de 3%. De werkloosheidscijfers zijn echter zeer misleidend, want tegenwoordig wordt het aantal arbeidsuren niet in acht genomen. Daardoor worden zelfs mensen die bij een uitzendbureau zijn ingeschreven en ergens een paar uur gewerkt hebben niet als werkloos gerekend, terwijl zij gewoon op zoek zijn naar een (echte) baan. **Met de deeltijd- en flexconstructies wordt dus in wezen de werkloosheid en armoede verdeeld over meer mensen.** Bovendien is lang niet iedereen ingeschreven als werkzoekend. Ook werklozen die tijdelijk ziek zijn tellen niet mee in de statistieken. Hoe misleidend de werkloosheidscijfers zijn, blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat meer dan 630.000 mensen in het eerste kwartaal van 2020 in de WW of bijstand zaten, terwijl er volgens de cijfers maar 277.000 werklozen waren. Een andere indicatie is dat van de 299.000 werkers die in de periode juni-september een baan vonden, slechts 88.000 als werkloos waren gerekend. De andere 211.000 kwamen uit de 'niet-beroepsbevolking', die volgens de officiële cijfers niet op zoek is naar een baan. Het werkelijke werkloosheidspercentage ligt dus veel hoger dan de burgerlijke statistiek probeert te laten zien.

Desalniettemin maakt het kapitaal zich zorgen om de krapte op de arbeidsmarkt. Het kapitaal heeft belang bij een groot aanbod van arbeid en een 'reserveleger' aan werklozen, zodat er genoeg flexibele arbeidskrachten beschikbaar zijn, die het kapitaal als wegwerpartikelen kan inzetten en afdanken naar gelang de ontwikkelingen op de markt. Bovendien heeft een groter aanbod van arbeid een drukkende werking op de lonen.

Daarom is de verhoging van de arbeidsparticipatie een strategisch doel van het kapitaal in Nederland en de EU, waarbij men spreekt van een 'participatiesamenleving'. Om dit te bereiken worden wetten aangenomen (door Nederlandse regering maar ook door EU) die gericht zijn op de volgende aspecten:

- Langer doorwerken, waarbij de pensioenleeftijd omhoog gaat. Zo is tussen 2009 en 2019 het aandeel van de zestigers dat betaald werk heeft gestegen van 26% naar 41%.
- Meer mensen laten werken. Vrouwen, studenten, gehandicapten of andere groepen waarin een relatief groot deel niet werkt, worden door de EU gezien als 'onbenut potentieel'. De arbeidsparticipatie wordt onder deze groepen bevorderd onder het mom van emancipatie, maar dat is niet waar de burgerlijke staat zich om bekommerd. Waar het om gaat is uitkeringen en publieke voorzieningen beperken en deze groepen op de arbeidsmarkt werpen, waar ze niet alleen geconfronteerd worden met onzekere en slecht betaalde banen, maar ook met gebrek aan voorzieningen (voor ouders, gehandicapten etc.).

Uitkeringsgerechtigden worden geconfronteerd met een 'verplichte tegenprestatie' en studenten met onderbetaalde of zelfs onbetaalde stages, wat niet alleen de arbeidsparticipatie bevordert, maar ook een loondrukkend effect heeft.

- Verlenging van de werkdag. Kenmerkend is daarbij dat regels omtrent werk- en rusttijden door de EU steeds meer worden vastgesteld op week- of maandbasis, waarbij werkdagen van 12 uur of langer mogelijk worden gemaakt in ruil voor kortere werktijden op andere dagen. Los van dat dit uitputtend is, want de mens heeft dagelijks rust nodig (dat is een biologisch feit), gaat het ook hier om flexibele arbeidskrachten die het kapitaal afhankelijk van zijn behoeften kan inzetten.
- Immigratie, waarbij de EU steeds meer probeert al in het land van herkomst te selecteren welke migranten en vluchtelingen als nuttige arbeidskrachten worden toegelaten en welke niet.

Het kapitaal heeft de flexibilisering van arbeidsrelaties en andere negatieve ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kunnen doorvoeren door de teruggang van de arbeidersbeweging. Via de vakbonden moeten we de strijd op de agenda plaatsen voor hogere lonen, vaste contracten, voltijdbanen met stabiele werktijden, voldoende vrije tijd en rust in de avonden en het weekend, ontslagbescherming, verminderde werkdruk en andere arbeidsrechten, evenals de naleving ervan.

3.4 Publieke voorzieningen en het levenspeil van de bevolking

De afgelopen decennia heeft een enorme afbraak plaatsgevonden van de publieke voorzieningen en rechten die de arbeidersklasse in het verleden en vooral in de naoorlogse periode met haar strijd had verworven. Dit heeft het levenspeil van de bevolking aangetast. **Voor de arbeidersklasse is het van belang om inzicht te hebben in deze historische ontwikkeling en de oorzaken van de sociale afbraak.**

In het bijzonder in de periode na de Tweede Wereldoorlog, heeft de arbeidersklasse in bepaalde landen, waaronder in Nederland, belangrijke sociale rechten en publieke voorzieningen afgedwongen. Dit was het resultaat van een samenspel van verschillende factoren in die historische omstandigheden.

In de eerste plaats de strijd van de arbeidersbeweging. Dankzij de activiteit en invloed van de communistische partijen had de klassengeoriënteerde lijn indertijd veel meer invloed in de vakbeweging, die zich daardoor strijdbaar opstelde. Daarnaast speelde het bestaan van de USSR en andere socialistische landen en belangrijke rol, aangezien de arbeidersklasse daar verregaande sociale rechten verwierf. Deze factoren droegen eraan bij dat de arbeidersklasse verbeteringen kon verwerven. Deze concessies waren voor het kapitaal politiek noodzakelijk.

Daarnaast waren er belangrijke factoren die eraan bijdroegen dat de concessies economisch mogelijk waren. In de eerste plaats de enorme ontwaarding van kapitaal in de Tweede Wereldoorlog, die de voorwaarden schiep voor een periode van economische groei. Daardoor waren er veel sectoren waar het kapitaal winstgevend kon worden geïnvesteerd. In dat kader werden sectoren die veel investeringen vroegen en waar het kapitaal op korte termijn onvoldoende winst verwachtte, overgelaten aan de burgerlijke staat (bijvoorbeeld de spoorwegen). Daarnaast bestond er in de naoorlogse periode, mede dankzij de innovaties n.a.v. de oorlog, een groot verschil in de productiviteit van de economisch ontwikkelde landen en grote delen van de wereld die economisch achtergesteld waren. De kapitaalexport en buitenlandse handel waren daardoor een belangrijke bron voor extra winst, wat nog werd versterkt door het kolonialisme (en de overblijfselen daarvan na de afschaffing van het koloniale stelsel).

Al deze ontwikkelingen maakten het economisch mogelijk en politiek noodzakelijk voor de burgerij om staatsinterventie in de economie relatief veel toe te passen en daarbij ook concessies te doen richting de arbeidersklasse in de vorm van publieke voorzieningen. Vanaf de jaren '70 begonnen deze voorwaarden echter geleidelijk weg te vallen.

De arbeidersbeweging was steeds minder in staat om sociale verworvenheden te verdedigen. Door de invloed van het eurocommunisme verzwakte het vermogen van communistische partijen om hun rol als

revolutionaire voorhoede te vervullen. Sommige partijen werden zelfs volledig ingekapseld en omgevormd tot sociaaldemocratische partijen. In de vakbonden nam de invloed van de reformistische lijn van klassencollaboratie toe. De contrarevoluties rond 1990 waren nog een grote klap voor de arbeidersbeweging.

Aan de kant van het kapitaal namen de wenselijkheid van een relatief grote publieke sector en de mogelijkheid om publieke voorzieningen in stand te houden af. Enerzijds doordat de economische groei onvermijdelijk leidde tot overaccumulatie van kapitaal. Het systeem liep dus tegen de grenzen aan van de groei die de kapitaalontwaarding door de Tweede Wereldoorlog mogelijk maakte. Anderzijds verminderden de verschillen in arbeidsproductiviteit tussen de ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden, wat zich o.a. vertaalde in relatief minder extra winst en toenemende concurrentie.⁶

Deze ontwikkelingen vereisten aanpassingen in de economische politiek die de burgerlijke staat toepaste. Aanpassingen die het concurrentievermogen van de economie moesten bevorderen door loonkosten (inclusief kosten voor publieke voorzieningen) te verminderen en door met privatisering nieuwe sectoren te creëren waar het opgestapelde kapitaal kon worden aangewend. Deze aanpassingen gingen gepaard met de sociale afbraak, want het betekende dat overheidsbedrijven en publieke voorzieningen werden geprivatiseerd en gecommmercialiseerd, de sociale zekerheid afgebroken, de arbeidsmarkt geflexibiliseerd etc. De verdere afbraak werd in toenemende mate ook op het niveau van de EU planmatig vormgegeven, bijvoorbeeld in EU-verdragen en recenter met de 'Lissabon strategie' en de 'Europa 2020-strategie'. Deze ontwikkelingen raakten in een stroomversnelling met de hevige kapitalistische economische crisis van 2008. De sociale afbraak heeft het levenspeil van de bevolking de afgelopen decennia sterk aangetast.

Voor de arbeidersbeweging is het van belang de oorzaken van de sociale afbraak te doorgronden. Vanuit burgerlijke en opportunistische hoek wordt verwarring gezaaid, om te verdoezelen dat de sociale afbraak een resultaat is van het kapitalisme. Zo worden allerlei valse factoren aangewezen als zogenaamde oorzaken van de sociale afbraak, zoals vergrijzing of immigratie. Uit sociaaldemocratische en opportunistische hoek, wordt de sociale afbraak voorgesteld als een keuze van 'rechtse partijen' die 'neoliberaal beleid' toepassen, om vervolgens een 'linkse regering' of keynesiaanse beleidsmaatregelen als oplossing aan te dragen. De praktijk heeft in andere landen al keer op keer uitgewezen dat het afbraakbeleid even goed wordt uitgevoerd door liberale partijen, als door sociaaldemocratische of zogenaamd radicaal-linkse partijen, of partijen van andere politieke kleur (groen, conservatief, reactionair etc.).

De afgelopen jaren is de sociale afbraak verder voortgezet. **De essentie van de recente ontwikkelingen in de publieke voorzieningen is dat het kapitaal probeert enerzijds de last voor publieke voorzieningen volledig van zich af te werpen en bij de arbeidersklasse te leggen en anderzijds nieuwe winstgevende sectoren voor investeringen te ontwikkelen. Als resultaat zijn mensen steeds meer overgeleverd aan private verzekeringen in plaats van publieke voorzieningen.**

De zorg wordt van een recht steeds meer een waar. Het zorgstelsel is privaat, met gedeeltelijke bekostiging door de staat, en wordt steeds ontoegankelijker. Onder het mom dat de zorg onbetaalbaar zou zijn door vergrijzing en door de kosten van nieuwe medische technieken, wordt de zorg steeds duurder gemaakt. Achter deze leugen dat de zorg onbetaalbaar zou zijn schuilt de werkelijkheid dat de zorgverzekeraars, private zorgaanbieders, laboratoria, farmaceutische bedrijven en industrieën van medische apparatuur en hulpmiddelen miljarden winst maken over de rug van mensen die zorg nodig hebben. Ziekenhuizen, verzorgingshuizen en andere zorginstellingen worden door gebrek aan publieke financiering gedwongen te sluiten of te fuseren. Thuiszorg, sociale werkplaatsen en andere sectoren die onvoldoende winstgevend zijn, worden nagenoeg volledig afgebroken. Niet de behoeften van de mensen die zorg nodig hebben maar de

---

⁶ De verschillen in arbeidsproductiviteit verminderen, maar ze blijven altijd bestaan door de wet van ongelijkmatige ontwikkeling die het kapitalisme kenmerkt, niet alleen tussen landen, maar ook tussen sectoren en tussen individuele bedrijven. Ook de extra winst blijft bestaan o.a. door productiviteitsverschillen en monopolieposities.

kosten-batenanalyse van het kapitaal is steeds meer bepalend geworden voor de zorg, waarbij de focus ligt op genezende in plaats van preventieve gezondheidszorg.

De werkers in de zorg zetten zich keihard in om patiënten te helpen en zij hebben zeker gedurende de pandemie een moeilijke strijd geleverd. Maar ze worden 'beloond' met enorme werkdruk, wat zich ook uitdrukt in het feit dat het ziekteverzuim en overspanningsverschijnselen in de zorg zeer hoog zijn, evenals flexibele contracten en lage lonen.

Het onderwijs wordt steeds duurder en minder toegankelijk. Op basisscholen en middelbare scholen zijn overvolle klassen de norm en hebben onderwijzers vaak te maken met grote werkdruk en (onbetaalde) overuren. Er is een wildgroei aan private bijles- en examentrainingsbedrijven, waar onderbetaalde studenten de gaten van het middelbaar onderwijs opvangen. Door de grote klassen en als gevolg daarvan het tekort aan persoonlijke aandacht, zijn steeds meer scholieren hiervan afhankelijk, mits de ouders dat kunnen betalen.

In het middelbaar en hoger onderwijs heeft het 'leenstelsel' (meer correct het schuldenstelsel) de kosten van het onderwijs steeds meer neergelegd bij de individuele student. Er wordt gesproken over 'aanschaffing' van dit stelsel en herinvoering van een basisbeurs. De realiteit is echter dat de voorgestelde beurs bij lange na niet de studie- en levenskosten van studenten dekken, waardoor er in wezen geen sprake zal zijn van aanschaffing van het systeem dat studenten in de schulden jaagt. In lijn met het Bolognaproces van de EU, wordt het hoger onderwijs steeds meer versnipperd en geïndividualiseerd, waarbij er steeds meer differentiatie is binnen opleidingen (richtingen, keuzevakken, minor, honours class, verschillende vervolgoopleidingen etc.). De aandacht voor de algemene en volledige kennis van het vakgebied raakt op de achtergrond, want centraal staat niet de ontplooiing van jongeren, het ontwikkelen van hun vaardigheden en talenten, maar vooral de voorbereiding van de toekomstige arbeidskrachten met de specifieke kennis en vaardigheden die het kapitaal in elke periode verlangt. Het is dan ook allang niet meer vanzelfsprekend dat een bachelor voldoende is om een bijbehorende baan te vinden. Op deze manier worden studenten veroordeeld tot het constant jagen op studiepunten, diploma's, certificaten, stages en extracurriculaire activiteiten om kans te maken op een baan in hun vakgebied. Veel studenten moeten dit ook nog combineren met werken. Burnouts zijn onder studenten 'normaal' aan het worden. Dit alles gaat gepaard met steeds hogere kosten van het onderwijs, waarbij de portemonnee van de ouders steeds meer bepalend wordt voor de mogelijkheden om onderwijs te volgen.

De sociale zekerheid wordt steeds verder uitgedeed, waarbij sociale rechten worden afgebroken en mensen die van de sociale zekerheid afhankelijk zijn onder druk worden gezet en zelfs worden gecriminaliseerd. Het toeslagenschandaal was geen incident of ongeluk, maar het resultaat van het bewuste beleid dat de achtereenvolgende burgerlijke regeringen en de EU de afgelopen decennia hebben gevoerd. In het kader van de afbraak van de sociale zekerheid verslechteren ook de sociale voorzieningen in arbeidsvoorwaarden (ziektekostenverzekering, WAO, ziekteverlof, pensioen etc.).

Het publieke pensioenstelsel wordt volledig afgebroken. De kern van alle hervormingen in de afgelopen periode is dat het aanvullend pensioen op de AOW als collectieve arbeidsvoorwaarde verdwijnt en het uitgesteld loon een individuele regeling wordt. Daarmee gaan pensioenfondsen in wezen functioneren als private verzekeraars. De volgende stap die de burgerij wil doorvoeren, is de opheffing van de huidige wettelijke verplichtstelling tot deelname in een bedrijfstak aan een pensioenfonds, zodat pensioenfondsen moeten gaan concurreren met commerciële verzekeraars. Zo worden de voorwaarden geschapen voor de volledige privatisering van het pensioenstelsel, die de EU en de burgerlijke regeringen willen doorvoeren. Terwijl het grootkapitaal winst maakt uit investeringen met geld dat in de pensioenfondsen zit en dat door de werkenden zelf is opgebouwd (pensioen is uitgesteld loon), worden de pensioenrechten van werkenden verlaagd en worden gepensioneerden geconfronteerd met steeds lagere pensioenen doordat er niet wordt geïndexeerd, terwijl de kosten voor zorg en wonen toenemen. Een groot deel van de ouderen in Nederland

kan daardoor moeilijk rondkomen en armoede komt onder ouderen relatief veel voor (meer dan 100.000 ouderen zitten onder de armoedegrens).

Meer in het algemeen geldt dat **de arbeidersklasse wordt geteisterd door enorme prijzen voor het huren of kopen van een woning**. Voor de meeste mensen uit de arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking geldt dat de woonkosten een enorm deel van het inkomen opslokken. Wonen is tot een markt gemaakt waaraan verdiend moeten worden, in plaats van een mensenrecht, waarbij de staat ervoor zorgt dat er voldoende kwalitatief hoogwaardige woningen beschikbaar zijn om te voorzien in de woonbehoefte. Door de liberalisering van de 'woningmarkt' is de bouw van woningen een zaak van marktpartijen geworden. Ontwikkelaars en speculanten profiteren nu van het feit dat de bouw afremde na de vorige economische kapitalistische crisis van 2008, en bovendien bestaat de nieuwbouw voor een groot deel uit onbetaalbare woningen. De woningen die vrijkomen worden massaal opgekocht door beleggers, die deze vervolgens weer voor de hoofdprijs verhuren.

Door al deze ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de afbraak van publieke voorzieningen, is armoede een groot probleem in Nederland. Volgens de cijfers bevindt ruim 6% van de bevolking zich onder de 'lage-inkomensgrens'. Het percentage van mensen die niet of nauwelijks kunnen rondkomen ligt in werkelijkheid echter nog hoger. Onder de armen bevinden zich niet alleen werklozen zonder uitkering en uitkeringsgerechtigden, maar ook veel werkende mensen die weinig verdienen, gepensioneerden en studenten. Veel armen zijn afhankelijk van voedselbanken, die tijdens de economische crisis in 2020 zelfs met tekorten te kampen hadden.

De afgelopen jaren was er een enorme afbraak van voorzieningen voor cultuur en sport, die steeds meer luxeproducten worden. In die sectoren worden veel werkers zeer slecht betaald en zijn er nauwelijks zekere banen. Voor de arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking betekent dit dat gezonde en creatieve vrijetijdsbesteding ontoegankelijker wordt. Tegelijkertijd zoeken veel mensen een uitweg uit alle problemen die het kapitalisme voortbrengt in drank, drugs, eindeloos series kijken, gamen of gokken, wat vaak tot verslaving leidt. Een groot deel van de bevolking kampt met psychologische problemen.

3.5 In het bijzonder over de situatie voor vrouwen en minderheden uit de arbeidersklasse

De afgelopen eeuwen zijn er enorme stappen vooruit gezet in de emancipatie van allerlei groepen binnen de arbeidersklasse, zoals vrouwen, mensen met een migratieachtergrond, mensen met een niet-heteroseksuele oriëntatie, transgender personen etc. De verworvenheden zijn in eerste instantie te danken aan de strijd van de arbeidersbeweging en emancipatiebewegingen. De socialistische opbouw in de 20ste eeuw, waarbij vrouwen en minderheden allerlei rechten voor het eerst kregen, heeft de emancipatie van allerlei groepen binnen de arbeidersklasse aanzienlijk bevorderd. Ook objectieve ontwikkelingen in de technologie, economie en maatschappij hebben aanpassingen in de maatschappelijke verhoudingen met zich meegebracht.⁷

Desondanks worden verschillende groepen uit de arbeidersklasse extra hard geraakt door alle bovengenoemde omstandigheden die het levenspeil van de arbeidersklasse bepalen, en lopen ze nog altijd tegen bijzondere problemen aan. Die problemen beperken zich niet tot discriminatie in de zin dat bepaalde groepen mensen worden benadeeld, maar ook door het gebrek aan publieke voorzieningen en rechten, die

---

⁷ Een belangrijk voorbeeld van zulke objectieve ontwikkelingen, is het ontstaan en de ontwikkeling van het kapitalisme en de arbeidersklasse. Dat heeft er bijvoorbeeld voor gezorgd dat vrouwen weer massaal betrokken zijn geraakt bij de maatschappelijke productie als loonarbeidsters. Terwijl vrouwen in het slavenhouderstelsel en feodalisme vooral arbeid rondom het huishouden verrichtten, zonder inkomsten. Een ander voorbeeld is dat technische vorderingen eraan hebben bijgedragen dat de taken rondom het huishouden zijn verlicht en minder tijd vragen. Zulke objectieve ontwikkelingen hebben vrouwenemancipatie bevorderd, ondanks dat het kapitalisme allerlei beperkingen stelt.

ervoor kunnen zorgen dat er wordt voorzien in de bijzondere behoeften die bepaalde groepen mensen objectief nodig hebben, zodat zij volwaardig kunnen bijdragen aan de maatschappij en zichzelf kunnen ontplooiën.

Terwijl de burgerlijke politiek toejuicht dat er meer vrouwen aan de top van bedrijven en in de politiek zitten, worden gewone vrouwen uit de arbeidersklasse nog altijd systematisch onderbetaald en hebben ze onzekere flexbanen zonder rechten. Vrouwen worden nog altijd systematisch slechter betaald voor hetzelfde werk en werk in sectoren waar vooral vrouwen werken wordt relatief slecht betaald. Bovendien worden vrouwen geconfronteerd met discriminatie wegens zwangerschap of moederschap bij sollicitaties of op het werk. Algemeener worden vrouwen vaak geconfronteerd met ongelijke behandeling, seksisme en seksuele intimidatie, vaak op de werkvloer maar ook in andere omgevingen. Gezinnen uit de arbeidersklasse zijn, mede door gebrek aan publieke voorzieningen, belast met allerlei taken die komen kijken bij het huishouden en de opvoeding van kinderen, taken waarmee nog altijd voornamelijk vrouwen worden belast. Dit is een belangrijk aspect van de materiële basis voor de onderdrukking van vrouwen in het kapitalisme. Ouders betalen zich blauw aan kinderopvang en vooral moeders zijn vaak zelfs gedwongen te stoppen met werken omdat de kinderopvang zo duur is. Mensen uit de arbeidersklasse (in verhoudingen relatief veel vrouwen) zijn naast hun werk en hun gezin vaak ook nog belast met mantelzorgtaken voor hun bejaarde ouders of familieleden die lijden aan ziekte of een beperking. Dit is een gevolg van de afbraak van ouderenzorg en zorg in het algemeen. Bovendien worden vrouwen geconfronteerd met zorgkosten, bijvoorbeeld voor gynaecologische, verloskundige en kraamzorg – die vaak enkel worden vergoed wanneer er ‘medische noodzaak’ is, wat wijst op het gebrek aan voor iedereen beschikbare preventieve gezondheidszorg. Dit naast de kosten voor medische zorg in het algemeen. Veel getrouwde vrouwen zijn (financieel) afhankelijk van hun echtgenoot, mede door de aard van het huwelijk in de kapitalistische maatschappij. Vrouwen worden zelfs nog op enorme schaal geconfronteerd met (seksueel) geweld. Er zijn enorme gebreken in de aanpak van seksisme, wat al begint met gebrek aan voorlichting en opvoeding.

Immigranten en mensen met een migratieachtergrond worden systematisch onderbetaald, hebben vaker flexbanen en worden gecriminaliseerd door de burgerlijke staat. Mensen met een andere etnische achtergrond en mensen van kleur worden geconfronteerd met racisme. Dat wordt in het bijzonder aangewakkerd door reactionaire en fascistoïde krachten. Maar ook de andere burgerlijke partijen, die in woorden tegen racisme zijn, werken het vaak in de hand. Zo worden mensen met een migratieachtergrond of met een donkere huidskleur door etnisch profileren, wat overigens in Nederland legaal is, systematisch gecriminaliseerd door de burgerlijke staat. Ook het afschuwelijke toeslagenschandaal bracht dit voor deze zoveelste keer aan het licht. Bijzondere aandacht verdient ook de situatie van vluchtelingen en migranten, waaronder veel vrouwen en kinderen, die vaak lange tijd leven onder erbarmelijke, onveilige en onhygiënische omstandigheden. Arbeidsmigranten worden door bedrijven systematisch onderbetaald, werken vaak in een onveilige en ongezonde werkomgeving en wonen vaak onder erbarmelijke omstandigheden. Er leven in Nederland tienduizenden mensen die geen geldige verblijfsvergunning hebben. Hun rechten worden geschonden en ze worden uitgeknepen door kapitalisten, huisjesmelkers en mensenhandelaren.⁸ Terwijl veel multinationals, burgerlijke partijen en de EU met woorden als ‘diversiteit’ en ‘inclusiviteit’ te koop lopen, worden vluchtelingen en migranten geweerd of op onmenselijke wijze behandeld, en worden racistische opvattingen door dezelfde partijen impliciet aangezwengeld, met het oog op het zaaien van verdeeldheid binnen de arbeidersklasse en het voorbereiden van de bevolking op imperialistische interventies.

---

⁸ Mensen zonder geldige verblijfsvergunning worden vaak ‘illegalen’ genoemd en afgeschilderd als mensen die overlast veroorzaken, criminelen of zelfs terroristen. In werkelijkheid betreft het tienduizenden uitgeprocedeerde asielzoekers, buitenlandse vrouwen (en hun kinderen) die zijn gescheiden voordat ze recht kregen op een eigen verblijfsvergunning, slachtoffers van mensenhandel, staatlozen etc. Ze mogen officieel niet werken, geen huis huren, en hebben geen toegang tot gezondheidszorg en andere voorzieningen. Zonder rechten en zonder inkomen moeten ze zien te overleven. Ze worden (illegaal) uitgebuit door het kapitaal als goedkope en rechteloze arbeiders.

Ook allerlei andere groepen lopen tegen bijzondere problemen aan, zoals gebrek aan toegankelijke zorg en voorzieningen, discriminatie, onderbetaling, slechte banen, en zelfs uitsluiting van de arbeidsmarkt, oftewel uitsluiting van deelname aan de maatschappelijke arbeid. Bijvoorbeeld mensen met een beperking, mensen met een niet-heteroseksuele oriëntatie, intersekse- en transgender personen etc. Hun belangen worden in de eerste plaats bepaald door de klasse waartoe zij behoren, wat bepalend is voor hun bestaansvoorwaarden en de mogelijkheden die ze hebben om in hun bijzondere behoeften te voorzien. Personen uit de arbeidersklasse die tot een achtergestelde groep behoren, worden immers geconfronteerd met andere problemen dan zulke personen uit de burgerij. Reactionaire krachten vergiftigen het bewustzijn van de bevolking met racistische, seksistische, homofobe, transfobe en andere reactionaire opvattingen.

De bourgeoisie verdient aan de achtergestelde positie van bepaalde groepen. Niet alleen omdat deze groepen systematisch onderbetaald worden en slechtere arbeidsvoorwaarden hebben (zoals relatief veel flexbanen). Maar ook omdat dit een drukkende werking heeft op de lonen en arbeidsvoorwaarden van de arbeidersklasse als geheel.

4. Ontwikkelingen in het burgerlijke politieke systeem

4.1 Politieke ontwikkelingen in de pandemie

De pandemie heeft haar stempel gedrukt op de politieke ontwikkelingen in de afgelopen periode. **De pandemie bracht allereerst de gevolgen van de jarenlange bezuinigingen in de zorg aan het licht**, zoals de serieuze tekorten aan personeel, medische middelen, ziekenhuisbedden etc. Tussen 2003 en 2017 is het aantal ziekenhuisbedden gedaald met meer dan 20% als gevolg van de eindeloze bezuinigingen, privatiseringen en de daarmee gepaard gaande fusies en sluitingen van ziekenhuizen.

De regering faalde erin de pandemie effectief te bestrijden. Het beleid was gericht op het zoveel mogelijk door laten gaan van economische activiteit en op ruime financiële steun voor bedrijven. Dit gebeurde niet alleen omdat de bedrijven getroffen werden door de lockdown, maar vooral ook om het grootkapitaal te steunen in de economische kapitalistische crisis. In dat kader volgde de Nederlandse regering het beleid van 'gecontroleerde verspreiding', oftewel gecontroleerd mensen laten sterven. Terwijl het grootkapitaal op ruimhartige steun kon rekenen, waren de maatregelen voor de volksgezondheid steeds te laat en te weinig. Bovendien waren de maatregelen voornamelijk gericht op het beperken van de sociale contacten van mensen, terwijl op de grote werkplekken de gezondheidsmaatregelen aan de laars werden gelapt en er nauwelijks controle plaatsvond. De burgerlijke politiek probeert vergeefs een balans te vinden tussen strenge gezondheidsmaatregelen en het herstel van de kapitalistische economie. De maatregelen en de negatieve economische en maatschappelijke effecten van de pandemie worden bepaald door de kapitalistische productieverhoudingen.

Als gevolg van dit beleid zijn er veel slachtoffers. Het gaat daarbij niet alleen om mensen die aan corona zijn gestorven, ziek zijn geworden of lijden onder de langdurige gevolgen van een corona-infectie. Onder de slachtoffers van dit beleid zijn ook mensen met andere ziektes waarvan de behandeling is uitgesteld als gevolg van de overbezetting van ziekenhuizen, mensen die geconfronteerd zijn met de (psychische) effecten van de langdurige isolatie of het thuiswerken etc.

Het regeringsbeleid werd gekenmerkt door allerlei tegenstellingen, die verwarring en achterdocht bevorderden. Bovendien werd de pandemie gebruikt als voorwendsel voor het doorvoeren maatregelen die al op de plank lagen. Dat geldt bijvoorbeeld voor de inperking van politieke rechten en het uitbreiden van bevoegdheden van de politie en veiligheidsdiensten. Maar ook het uitbreiden van het thuiswerken, dat vaak gepaard gaat met intensivering van de arbeid, en dat door de bazen vaak wordt misbruikt voor de verdere verwatering van de grens tussen privé- en werktijd, evenals tussen privé- en werkruimte aangezien mensen een deel van hun huis moeten inrichten als kantoor, en waarvoor kapitalisten vaak niet de vereiste

middelen beschikbaar stellen (bijv. een goed beeldscherm of ergonomische bureaustoel). Ook de financiële steun aan bedrijven is gepaard gegaan met kapitalistische sanering en bezuinigingsmaatregelen die bedrijven al langer wilden doorvoeren. Mensen maken zich terecht zorgen over deze en andere kwesties, zoals dat de farmaceutische industrie in private handen is en het winstmotief bepalend is.

Door reactionaire krachten worden deze zorgen aangewakkerd in een reactionaire richting van onwetenschappelijke complottheorieën. Dit wordt in de hand gewerkt door de tegenstrijdigheden in het overheidsbeleid en de berichtgeving. Door verschillende fascistoïde en andere reactionaire krachten worden acties aangewakkerd in reactionaire richting, die zich richten tegen gezondheidsmaatregelen (mondkapjes, afstand houden, vaccinaties), in plaats van progressieve eisen te stellen die zich richten tegen de werkelijke oorzaak van de problemen (bijv. versterken zorgsysteem, afschaffing patenten op vaccinaties, nationalisering productie en distributie van vaccinaties, en algemener een maatschappij die de fysieke en geestelijke gezondheid van de mens bevordert met een gezonde leef- en werkomgeving).

De maatschappelijke wortel van deze onwetenschappelijke en reactionaire opvattingen wordt gevormd door de kleinburgerij, waarvan delen heel erg in de knel zijn gekomen door de maatregelen tegen de pandemie, en het grootkapitaal, dat winsten misloopt door de gezondheidsmaatregelen. Delen van de arbeidersklasse die zich terecht zorgen maken over de gevolgen van de pandemie en de maatregelen daartegen, worden daarin meegesleept.

Kenmerkend is de grootschalige staatsinterventie door de regering als antwoord op de kapitalistische economische crisis. Door de liberale en conservatieve politieke partijen wordt dit gezien als een bijzonderheid die nodig is door de economische crisis, en die mogelijk is dankzij de bezuinigingen in de afgelopen jaren. Door de sociaaldemocratische partijen wordt de staatsinterventie gepromoot als een progressieve trend die volgt op het falen van het 'neoliberale' beleid van de afgelopen jaren.

In werkelijkheid betreft het niets anders dan de keuze van het grootkapitaal (in Nederland, maar ook in de EU met de 'European Green Deal' die al voor de pandemie was uitgewerkt), om haar overleven en haar winsten veilig te stellen in deze nieuwe kapitalistische economische crisis. Daarbij heeft het kapitaal ook als doel sterker uit de crisis te komen dan concurrerende kapitalistische staten en imperialistische machtsblokken.

Een gedeelte van de maatregelen die o.a. onderdrukte delen van de kleinburgerij ten goede komen, zoals uitkeringen en uitstel van belastingheffing, heeft een tijdelijk karakter en heeft ook als doel de particuliere consumptie op peil te houden. Het overgrote deel van de maatregelen betrof echter niets anders dan een enorm steun- of subsidiepakket voor het grootkapitaal.

4.2 Algemene trends in de nationale politiek

De Nederlandse burgerlijke nationale politiek kenmerkt zich de laatste jaren door een hevige versplintering van burgerlijke politieke partijen, die aan de oppervlakte zeer verschillend lijken. Dit is een uitdrukking van een langere trend waarin de traditionele partijen er niet meer in slagen mensen aan zich te binden zoals vroeger. De versplintering is geen directe uitdrukking van een verzwakking van het burgerlijke politieke systeem, omdat met nieuwe splinters en met 'oude wijn in nieuwe zakken' het kapitaal er steeds weer in slaagt om de arbeidersklasse te misleiden en illusies te creëren.

Ondanks de oppervlakkige tegenstellingen tussen de politieke partijen, zijn alle burgerlijke politieke partijen – of ze zich nu links of rechts noemen, en ondanks dat ze soms anders beweren in hun retoriek – verenigd in hun oriëntatie op bepaalde strategische doelen van het kapitaal. Dat kan ook niet anders, aangezien ze het kapitalisme en de burgerlijke staat niet in twijfel trekken en geen alternatief voorstaan. De huidige strategische doelen van het kapitaal zijn samen te vatten in de volgende punten.

1. **Het veiligstellen van het herstel van het kapitalisme na de economische crisis en van een periode van economische groei.** Dit betekent niets anders dan het veiligstellen van de winsten van het grootkapitaal en de belangen van de dominante kapitaalgroepen.
2. **Versterken van de internationale positie van het Nederlands kapitaal,** waarbij Nederland een grote rol inneemt bij militaire interventies zoals in het Midden-Oosten (Irak, Afghanistan, Bahrein), Afrika (Mali, Oeganda) en Oost-Europa (Baltische staten) en waarbij de Nederlandse kapitaalsbelangen steeds assertiever worden verdedigd ook binnen de EU en NAVO.
3. **Het verder afbreken van arbeidsrechten, sociale rechten en publieke voorzieningen en afwenteling van de kosten van publieke voorzieningen op de werkende bevolking,** o.a. door het publiek gefinancierde sociale zekerheidsstelsel te vervangen door private verzekeringen. Dit wordt gedaan omdat sociale rechten voor de kapitalisten en de burgerlijke staat een kostenpost vormen die het concurrentievermogen in de weg staan. Een tekenend voorbeeld is het toeslagenschandaal, waarbij ontvangers van sociale zekerheid als criminelen werden opgejaagd door de burgerlijke staat.

Deze sociale afbraak gaat ook nog gepaard met het bevorderen van de opvatting dat zelfs zaken als onderwijs, zorg of sociale zekerheid geen sociale rechten zijn maar een waar. Dit geldt, ongeacht dat publieke voorzieningen of reële inkomens tijdelijk kunnen worden bevorderd door de regering in het kader van keynesiaanse aanpak van de economische kapitalistische crisis of door andere ontwikkelingen (zoals krapte op de arbeidsmarkt). Zulke maatregelen zullen door de arbeidersklasse zelf worden betaald en spoedig worden teruggenomen, tenzij de arbeidersbeweging zich weet te hergroeperen om werkelijke verbeteringen af te dwingen.

4. **Het versterken van de invloed van de burgerlijke ideologie op de arbeidersklasse,** in het bijzonder de jeugd, waarbij het private eigendom over de productiemiddelen en de burgerlijke staat heilig zijn. Een belangrijk facet hiervan is het bevorderen van het anticommunisme waar burgerlijke politici regelmatig mee komen. Maar ook in de burgerlijke media, in het onderwijs en op sociale media wordt dagelijks de burgerlijke ideologie en het anticommunisme gereproduceerd. Dit offensief vindt plaats vanuit alle kanten van de burgerlijke ideologie, van racisme en nationalisme tot postmodernisme.

Het Nederlandse burgerlijke politieke klimaat kenmerkt zich in het bijzonder sinds de val van de Sovjet-Unie door een steeds verregaandere reactionaire ideologie. Zo voedt het systeem individualisme, egoïsme en de mentaliteit van 'de een z'n dood is een ander z'n brood', wat in dialectisch verband staat met het kapitalistische afbraakbeleid, dat afwisselend door de liberalen, sociaaldemocratie, christendemocratie en fascistoïde partijen wordt gesteund, steeds met andere voorwendselen. Bovendien worden reactionaire opvattingen omtrent vrouwen, minderheden en andere volkeren direct of indirect bevorderd door al deze burgerlijke politieke krachten – vooral de reactionaire, fascistoïde en fascistische partijen en organisaties. Kenmerkend is dat de verspreiding van openlijk reactionaire opvattingen steeds georganiseerder vorm krijgt, bijvoorbeeld met nieuwe omroepen die de afgelopen jaren zijn opgezet, zoals WNL, PowNed, Ongehoord Nederland etc., waarvan sommige ook een podium bieden voor fascistoïde partijen. Deze ontwikkelingen zijn zeer zorgelijk en duiden op de achterhaaldheid van het kapitalisme als systeem.

5. **De inperking van politieke rechten en vakbondsrechten en een toename van de inzet van het repressieapparaat van de burgerlijke staat.** Er worden steeds meer bevoegdheden aan politie- en veiligheidsdiensten gegeven, zowel door de Nederlandse regering als vanuit de Europese Unie. Boa's krijgen steeds meer taken die bij de politie horen en worden steeds meer bewapend. Er wordt geprobeerd om steun voor deze uitbreiding en militarisering van politie- en veiligheidsdiensten bij de bevolking te wekken door een algemene sfeer van onveiligheid en angst te creëren. Sociale problematiek, veroorzaakt door de verdere verrotting van het kapitalistische systeem, wordt aangegrepen om de repressie op te voeren. Fascistoïde partijen zoals de PVV en FvD, maar ook andere partijen, spinnen hier garen bij en vertegenwoordigen deze tendens op politiek vlak, vaak vanuit sterk racistische hoek. Ook draagt reclame voor het leger en de politie hieraan bij, bijvoorbeeld in de openbare ruimte, zoals op scholen en carrièrebeurzen, of online. Dit laatste gaat gepaard met een

verdere verheerlijking van de burgerlijke staat. Tegelijkertijd zien we toenemende pogingen tot censuur en het controleren van informatievoorziening.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen gaande zoals het aannemen van wetten waarmee deze verdere repressie wordt ingekleed. Zo is er een wet aangenomen die strafverlichting biedt voor politieagenten die geweld gebruiken tijdens hun werk, waar praktisch alle burgerlijke partijen van 'links' tot rechts mee in hebben gestemd. Ook is de zogenaamde 'sleepwet' doorgevoerd waarbij de bevoegdheden voor veiligheidsdiensten en politie om mensen te volgen en te bespioneren sterk worden uitgebreid. Ook de afschaffing van het raadgevend referendum en het uitvaardigen van noodverordeningen kunnen genoemd worden.

In het bijzonder zijn de ontwikkelingen richting het verbieden van zogenaamde antidemocratische, extremistische en ondermijnende organisaties gevaarlijk. De mogelijkheden voor rechters – of zelfs voor de minister zonder tussenkomst van de rechter – om sneller organisaties te verbieden wanneer die niet stroken met de doelstellingen van de burgerlijke staat, zijn met deze wetgeving sterk uitgebreid. Daadwerkelijk terroristische en criminele organisaties kunnen hiermee natuurlijk verboden worden, maar de historische ervaring leert dat dit soort wetten ook tegen de communistische beweging en de arbeidersbeweging ingezet kunnen en zullen worden door de bourgeoisie. Wij bestrijden deze tendens door democratische politieke rechten en vakbondsrechten te verdedigen.

Deze doelstellingen die het kapitaal nastreeft bepalen de algemene richting van het beleid. Dit betreft geen keuzes van 'rechtse partijen', maar strategische doelen (dictaten) van het Nederlandse grootkapitaal, die zij stelt om het kapitalisme in stand te houden en haar winsten veilig te stellen in een periode waarin de tegenstellingen van het kapitalisme verdiepen en de inter-imperialistische tegenstellingen oplopen.

Deze reactionaire burgerlijke politiek verschuilt zich vaak achter pseudo-progressieve leuzen en maatregelen die (meestal zogenaamd – soms ook reëel) ten goede zouden komen aan het klimaat of de emancipatie van onderdrukte groepen. Zo krijgt het grootkapitaal enorme subsidies die op de arbeidersklasse worden afgewenteld, zogenaamd voor verduurzaming en voor het klimaat. Of de arbeidsrelaties worden geflexibiliseerd, zogenaamd zodat ouders en vooral moeders makkelijker een gezin kunnen combineren met werken. Imperialistische interventies worden gevoerd, zogenaamd voor vrede en veiligheid.

Er vindt verregaande samenwerking tussen de publieke en private sector plaats, met adviesbureaus en andere private actoren die de burgerlijke politiek uitwerken. Enorme bedragen aan publieke middelen verdwijnen in de zakken van aannemers, adviesbureaus en andere private actoren. Bovendien functioneert ook de publieke sector zelf steeds meer op basis van economische en organisatorische principes uit de private sector.

Over het algemeen is er sprake van voor de arbeidersklasse negatieve krachtsverhoudingen, met een groot overwicht van het grootkapitaal. De burgerlijke staat zit nog stevig in het zadel. Maar de tegenstellingen onder het kapitalisme nemen steeds meer toe. Het kapitaal komt steeds meer in de knel en steeds meer mensen nemen geen genoegen meer met steeds maar inleveren. Men zoekt een alternatief, maar mist nog het 'kompas' van het klassenbewustzijn. Hierdoor weet de bourgeoisie steeds weer delen van de arbeidersklasse voor de ene of de andere burgerlijke politiek te winnen. De NCPN zal de komende jaren haar activiteit moeten intensiveren en aantonen dat het socialisme de enige oplossing biedt voor de problemen van de arbeidersklasse.

4.3 De politieke krachten in Nederland

De liberale VVD is sinds 2010 de grootste partij en drukt zijn stempel op de politieke ontwikkelingen. In navolging van het afbraakbeleid door de eerdere CDA- en PvdA-geleide kabinetten, hebben de regeringen onder leiding van de VVD het afbraakbeleid voortgezet en sinds de kapitalistische economische crisis van 2008 verhevigd. De belangen van de grote ondernemers worden vaak openlijk voorop gesteld en de VVD

neemt het voortouw in de propaganda dat de belangen van de bazen en de werkers samenvallen. De VVD profileert zich voornamelijk als een kosmopolitische partij, die de EU en kwesties als emancipatie van belang acht, maar tegelijkertijd biedt het onderdak aan racistische en reactionaire posities. Andere liberale partijen, die zich als meer kosmopolitische, 'progressieve' liberalen profileren, zijn D66, die de afgelopen jaren meeregeert, en Volt, een relatief nieuwere partij die zich profileert als een Europese en niet een nationale politieke partij.

Binnen de christendemocratie vinden we het CDA, dat de afgelopen jaren ook aan de kabinetten van Rutte deelneemt. De ChristenUnie profileert zich als een meer 'sociale' of zelfs 'linkse' variant van de christendemocratie, al hebben ze herhaaldelijk aangetoond bereid te zijn afbraakbeleid te steunen en zelfs mee te regeren. De SGP zet, ondanks een oppervlakkige 'modernisering' in de afgelopen jaren, de verspreiding van reactionaire opvattingen voort, in het bijzonder met betrekking tot vrouwen, mensen met niet-heteroseksuele oriëntatie en andere minderheden.

Met de versplintering van het politieke landschap zijn de afgelopen jaren veel nieuwe politieke partijen verschenen, waaronder de eerdergenoemde Volt, maar ook partijen die zich op specifieke thema's richten zoals 50PLUS en de BBB, die respectievelijk vooral proberen de ouderen aan te spreken of de boeren en andere mensen die buiten de randstad of op het platteland leven. Veel van de nieuwe partijen zijn in werkelijk niet zo nieuw als ze lijken, aangezien de oprichters en leiding van die partijen voornamelijk bij oudere bestaande burgerlijke partijen vandaan komen.

Een zeer gevaarlijke trend is de vestiging van fascistoïde partijen zoals de Partij voor de Vrijheid (PVV), Forum voor Democratie (FvD), JA21 en Belang van Nederland, mede als gevolg van het racisme en andere reactionaire opvattingen die door het systeem gereproduceerd worden en die door deze partijen op hun beurt ook weer worden aangewakkerd. Deze partijen bevatten fascistische en neonazistische elementen en leggen de rode loper uit voor het ontstaan van fascistische bewegingen indien omstandigheden zich voordoen waarin het systeem dat vereist. De strijd tegen fascisme blijft van groot belang. Deze partijen hebben de arbeidersklasse niets te bieden. Ze zaaien verdeeldheid en haat in dienst van de bazen en bereiden mensen ideologisch voor op imperialistische interventies.

Er zijn een reeks partijen die zich profileren als links, waaronder de SP, PvdA, GroenLinks, PvdD, DENK en BIJ1. Kenmerkende ontwikkeling is de aftakeling van de sociaaldemocratie in haar traditionele vorm (PvdA) en de vorming van allerlei nieuwe partijen. Daarbij zien we o.a. een reeks partijen die zich voornamelijk profileren op een specifiek thema, zoals PvdD (dierenrechten en klimaat), Denk en BIJ1 (racisme en diversiteit), wat overigens niet betekent dat ze zich enkel op dat thema richten. Ze steunen relatief veel op de kleinburgerij, maar spreken zeker ook delen van de arbeidersklasse aan die met respectievelijke problemen geconfronteerd worden.

Ondanks dat sommige van de partijen die zich als links en progressief profileren weleens antikapitalistische leuzen en terminologie gebruiken (vooral de SP en BIJ1), betreft het partijen die het private kapitalistische eigendom, de burgerlijke staat en imperialistische verbonden zoals de EU niet in twijfel trekken. In wezen betreft het sociaaldemocratische, burgerlijke partijen. Daarbij is er natuurlijk een onderscheid tussen de vaak goedbedoelde achterban, die vaak oprecht wil strijden voor verandering, en het objectieve karakter van politieke partijen. Over dat laatste mogen geen illusies zijn. Het zijn partijen die, als puntje bij paaltje komt, volledig in dienst staan van het kapitalisme en de burgerlijke staat.

Er zijn een reeks buitenparlementaire opportunistische krachten die vooral actief zijn in de vakbeweging en emancipatiebewegingen. Ze delen de ontkenning van de noodzaak van de opbouw van een communistische partij, alsmede de afkeer tegen het democratisch centralisme en tegen de socialistische opbouw in de 20ste eeuw. Ze richten zich op de 'eenheid van links', waar de NCPN zich richt op het verenigen van de arbeidersklasse op basis van haar materiële belangen en klassenbewustzijn. Daardoor botsen vaak onze

ideeën over de organisatievormen en strijdvormen met de vormen die opportunistische krachten proberen te bewerkstelligen.⁹

Met hun antikapitalistische leuzen, leiden verschillende (parlementaire en buitenparlementaire) partijen die zich als 'links' voordoen de mensen af van de werkelijke revolutionaire strijd voor de omverwerping van het kapitalisme en de opbouw van het socialisme. Ze trekken strijdbare mensen uit de arbeidersklasse aan, om ze te kanaliseren in een strijd die uiteindelijk niet schadelijk is voor het systeem. Naarmate de mensen naar een uitweg zoeken en de arbeidersbeweging zich probeert te herstellen, is het mogelijk dat er ook nieuwe opportunistische partijen ontstaan, zelfs met een marxistische 'gevel'. Het systeem creëert constant zulke 'barrières' als een continue poging de communistische partij in de weg te zitten.

Elke burgerlijke partij, of deze zich nu links of rechts noemt, zal de eerdergenoemde dictaten van het kapitaal uitvoeren wanneer deze de regering betreedt, ook degene die zich nu presenteren als 'radicale', 'progressieve', 'groene' of 'linkse' oppositie, omdat ze het private kapitalistische eigendom en de burgerlijke staat niet in twijfel trekken. De versnippering van het politieke landschap is daarom ook vooral oppervlakkig. In wezen zijn er een paar grote partijen met een hele reeks 'aansluiters' die ogenschijnlijk oppositie voeren, maar als puntje bij paaltje komt altijd bereid zijn het systeem uit de brand te helpen. Dit wil overigens niet zeggen dat alle burgerlijke politieke partijen hetzelfde zijn. Er zijn verschillen, niet alleen in de historische achtergrond en samenstelling, maar ook in de politiek die ze voorstaan. Die verschillen reflecteren vooral ook de tegengestelde belangen tussen delen van de bourgeoisie over hoe het systeem te beheren, de mate van staatsinterventie, welke internationale bondgenootschappen het gunstigst zijn, de mate van EU-integratie etc.

NCPN is de enige partij die consequent kan optreden voor de klassenbelangen van de arbeidersklasse, en haar kan organiseren op haar belangen.

4.4 Ontwikkelingen in de lokale politiek en het raadswerk van de NCPN

De zogenaamde 'decentralisatie', waarvoor plannen versneld werden ingezet na de kapitalistische crisis van 2008, fungeerde als een enorme bezuinigingsmaatregel en een aanval op de sociale rechten van de arbeidersklasse. De burgerlijke regering stootte in de loop der jaren allerlei taken op het gebied van zorg, jeugd en werk af naar de gemeenten, met als ideologische rechtvaardiging dat de gemeente 'dichter bij de burger' staat en om inhoud te geven aan de nieuwe 'participatiesamenleving'. In werkelijkheid verhaalde de bourgeoisie hiermee de kosten van haar crisis op de bevolking. Problemen die veroorzaakt worden door het kapitalistische systeem, waaronder werkloosheid en armoede, werden geframed als individuele verantwoordelijkheid. Werklozen, armen en ontvangers van sociale zekerheid werden steeds intensiever opgejaagd als criminelen.

De gevolgen van deze ontwikkelingen zijn funest geweest voor de arbeidersklasse. De gemeenten, die niet voldoende budget kregen om deze taken over te nemen, waren en zijn niet in staat om deze taken zorgvuldig op zich te nemen, waardoor veel zorgbehoevenden in de knel kwamen en komen. Daar komt nog bovenop dat op het gebied van publieke voorzieningen allerlei private aanbieders door dit beleid veel winst hebben weten te maken. De zorg, met name de jeugdzorg, kwam zeer sterk onder druk te staan waardoor duizenden hulpbehoevenden zonder zorg kwamen te zitten.

De verantwoordelijkheid voor de gevolgen van kapitalistische uitbuiting werd daarnaast ook naar gemeenten overgeheveld. Lokale werkloosheid werd zogenaamd 'opgelost' door subsidies aan kapitalisten te verstrekken om mensen in dienst te nemen. In feite betekende dit het sponsoren van de winsten van het kapitaal door overheidsgeld.

---

⁹ Een voorbeeld is dat wij proberen te werken aan comités die mensen organiseren op basis van gemeenschappelijke belangen, terwijl opportunistische organisaties zulke comités interpreteren als of proberen te reduceren tot een coalitie van in hun ogen 'linkse' of 'progressieve' politieke organisaties.

Daarnaast leidde de decentralisatie ook tot centralisatie, waarbij kleinere gemeenten werden gefuseerd tot een grotere gemeente. Dat is gepaard gegaan met centralisatie en afbraak van voorzieningen die op grotere afstand van de mensen zijn komen te staan. De gemeenten zijn steeds meer een werktuig geworden van het uitvoeren van het kapitalistische afbraakbeleid van de Nederlandse regering en de EU. Het uithollen van de beperkte mogelijkheden onder de burgerlijke democratie om invloed uit te oefenen op beleid zijn hiermee nog verder ingeperkt.

Het raadswerk van de NCPN heeft zich de afgelopen jaren vooral geconcentreerd in de gemeente de Fryske Marren waar de lokale partijafdeling zich met alle bovengenoemde vraagstukken heeft bezig gehouden. Naarmate de partij groeit, geworteld raakt in de arbeidersklasse en afdelingen zich weten te versterken, kunnen de voorwaarden ontstaan voor de partij om komende jaren in nieuwe gemeenten mee te doen aan de gemeenteraadsverkiezingen.

Het raadswerk moet altijd in dienst staan van de klassenstrijd en bijdragen aan de partijopbouw. De partij neemt alleen deel aan verkiezingen in nieuwe gemeenten of provincies indien de partij lokaal voldoende capaciteit heeft en voldoende geworteld is om de wisselwerking tussen het gemeenteraadswerk, de klassenstrijd en de partijopbouw tot stand te brengen.

Het raadswerk van de NCPN moet zich blijven focussen op het bijstaan van de lokale arbeidersklasse, hun eisen inbrengen en hun belangen verdedigen tegen het lokale afbraakbeleid. De NCPN laat zich, ook op gemeentelijk niveau, niet inkapselen om het beleid van de burgerlijke staat door te voeren. De partij fungeert in de gemeenteraad altijd als een stem die de belangen van de arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking vertegenwoordigt. Raadswerk en verkiezingscampagnes moeten gekoppeld worden aan de klassenstrijd en de opbouw van de partij.

5. Ontwikkelingen in de arbeidersbeweging en de interventie van de partij

5.1 De situatie van de vakbeweging en de strijd van de arbeidersklasse

De afgelopen jaren zijn er belangrijke momenten geweest met strijdbare opevingen van de arbeidersbeweging in verschillende sectoren. Kenmerkend is dat sinds 2017 het aantal stakingen en vooral ook het aantal arbeiders dat daaraan deelneemt enorm is gestegen. De meeste stakingen vinden bijna elk jaar plaats in de industrie, maar ook in vervoer en opslag, groot- en detailhandel, evenals in de zorg en het onderwijs waar de stakingen de afgelopen jaren massaal waren. Zo staakten in 2019 319.000 werkers, meer dan in de afgelopen 24 jaar.

Desondanks is het algemene beeld van de arbeidersbeweging dat deze nog erg zwak is. De afgelopen decennia is er duidelijk een dalende trend in de organisatiegraad: van ruim 30% in de jaren '70 naar ongeveer 17% vandaag de dag. Deze trend is ook in andere landen waar te nemen en hangt samen met de teruggang van de arbeidersbeweging en de communistische beweging.

De flexibilisering van de arbeidsrelaties heeft de georganiseerde strijd en machtsopbouw in veel sectoren bemoeilijkt. Enerzijds doordat sommige flexwerkers vaker en sneller van werk (-plek) veranderen, waardoor het moeilijker is voor de vakbond om op die werkplekken te wortelen. Maar vooral ook door de terreur van de bazen, in de vorm van de constante dreiging van ontslag of geen contractverlenging. Bovendien vinden verreweg de meeste stakingen (meer dan 70%) plaats naar aanleiding van cao-onderhandelingen, maar door de ondermijnende constructies vallen veel werkers niet onder een cao, bijvoorbeeld bij contracting, of ze vallen onder een algemene cao voor uitzendkrachten.

Ook nieuwe technologieën of productiemethoden worden door bedrijven gebruikt om onder cao's uit te komen. Een duidelijk voorbeeld daarvan is Picnic, een supermarkt die uitsluitend thuisbezorgd en onder de

cao Supermarkten uitkomt door een gelaagde BV-structuur. Ook verschillende vormen van platformwerk zoals Uber, Deliveroo, Temper en Helpling zijn hier te noemen. Kenmerkend daarbij is dat werkers alle rechten verliezen omdat ze op papier als zelfstandige ondernemers gelden. Het is daarbij typerend dat de meeste van deze constructies, met name als het over schijnzelfstandigheid gaat, door rechters als illegaal worden gezien, zonder dat dit enige consequenties heeft. De overheid kijkt toe en weigert te handhaven. Nieuwe technologieën of productiemethoden en schijnzelfstandigheid worden door het kapitaal ook gebruikt om werkers ervan te overtuigen dat zijn geen arbeiders meer zouden zijn en de vakbeweging dus uit de tijd en overbodig is.

De grootste en meest strijdbare vakbond is de FNV. Echter overheerst in de FNV de reformistische lijn, de lijn van klassencollaboratie in plaats van klassenstrijd. Keer op keer sluit de FNV compromissen met de bazen die de werk- en levensomstandigheden van de werkers niet verbeteren maar aantasten. Dit kwam recent duidelijk naar voren tijdens de pandemie, waar de FNV zich stelde op de lijn van collaboratie met het kapitaal om 'samen met de werkgevers uit de crisis te komen', met 'begrip' voor het uitblijven van loonsverhogingen en de reorganisaties die werden doorgevoerd naar aanleiding van (of eigenlijk vaak onder het voorwendsel van) de pandemie en de kapitalistische economische crisis. Ook werd genoeg genomen met het feit dat er maar zeer beperkt maatregelen werden genomen voor de veiligheid op de werkvloer. Waar het belang van de kapitalisten boven de volksgezondheid werd geplaatst, werd tegelijkertijd het belang van collectieve strijd gebagatelliseerd. Collectieve acties werden op grote schaal uitgesteld of afgezwakt. Fysieke vergaderingen werden stopgezet, waardoor met name minder geschoolde delen van de arbeidersklasse effectief van de strijd werden uitgesloten onder het mom van de pandemie.

Zodoende werd een belangrijke kans gemist om het bewustzijn en de organisatiegraad van de arbeidersklasse te vergroten in een periode dat de klassentegenstellingen scherp toenemen. In plaats van klassenbewustzijn te versterken, bevestigde de reformistische vakbondsleiding de illusie dat werkers en kapitalisten hetzelfde belang zouden hebben bij volksgezondheid en bij economische groei. Er waren in 2020 daardoor ook veel minder stakingen dan de jaren daarvoor. Bij de stakingen die er waren, hebben echter wel veel werkers meegestaakt.

Meer in het algemeen richt de FNV zich vaak op de beïnvloeding van politieke partijen, bijvoorbeeld dat politieke partijen de eisen van de FNV overnemen in hun verkiezingsprogramma's. Duidelijk voorbeeld hiervan is hoe de Voor 14 campagne werd vormgegeven. De FNV stelt zich vaak op als een lobbyclub, in plaats van zich te richten op het ontwikkelen van klassenbewustzijn en strijd onder de werkers om eisen af te dwingen via georganiseerde strijd.

Kenmerkend is dat de acties en stakingen op de werkvloer zich veelal beperken tot cao-onderhandelingen en loonkwesties. De koppeling met overkoepelende politieke thema's, zoals de sociale afbraak, vergroting van de kloof tussen arm en rijk, vakbondsvrijheden, emancipatievraagstukken of vrede, wordt bij de strijd op de werkplek nauwelijks of onvoldoende gelegd. De noodzaak van het stellen van brede politieke eisen wordt ontkend door de reformistische meerderheid onder het mom van 'we zijn geen politieke partij'. Daardoor ontbreekt vaak perspectief voor vervolg van de strijd wanneer de cao-onderhandelingen zijn afgerond.

De andere vakbonden, zoals het CNV, stellen zich meestal nog minder actiebereid op dan de FNV. **Bijzonder schadelijk en verderfelijk is de rol van gele vakbonden, oftewel schijnvakbonden die door de bazen worden opgezet in een poging de FNV buiten spel te zetten en de werkers in te kapselen.** Een voorbeeld is de zogenaamde 'Alternatief voor Vakbond'. Dat deze 'vakbond' voor 95,3% afhankelijk is van geld dat via de ene of andere weg van de kapitalisten komt en slechts voor 2,5% van de contributie van werkers, zegt genoeg.

Aan de andere kant ontstaan soms ook spontane groepen of acties buiten de kaders van de vakbeweging. Zo zagen we aan het begin van de corona-uitbraak wilde stakingen van uitzendkrachten en arbeidsmigranten, acties die vaak los bleven staan van de vakbeweging. Het betreft soms initiatieven die aansluiten bij onvrede

onder de werkers en offensieve eisen stellen, maar in sommige gevallen ook initiatieven die een radicalistische ondertoon hebben. In deze gevallen gaat het ons communisten erom de eisen van deze bewegingen te ondersteunen voor zover dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de klassenstrijd, maar ze uit radicalistisch vaarwater te houden, en juist te verbinden met de vakbeweging.

Er is nog een lange weg te gaan voor de hergroepering van de arbeidersbeweging, waarbij de opbouw van de NCPN cruciaal is. De arbeidersbeweging wordt verlamd door de lijn van klassencollaboratie die overheerst in de vakbondsleiding, door de individualisering en de vervreemding van grote delen van de bevolking van de vakbond en de collectieve strijd, door het lage klassenbewustzijn, door defaitisme van veel mensen die zich als progressief of links identificeren, waarbij de herhaaldelijke regeringsdeelname van de PvdA en de eindeloze toegevingen van GroenLinks en SP een belangrijke rol spelen. Al deze factoren blijven, ondanks periodieke oplevingen van de strijd, aanwezig doordat de invloed van de communistische partij, de NCPN, gering is. De strijd voor de partijopbouw en de strijd voor de hergroepering van de arbeidersbeweging zijn nauw met elkaar verweven.

5.2 Strategie voor hergroepering van de arbeidersbeweging

Van groot belang is dat de krachten van de NCPN worden ingezet voor de versterking van de klassengeoriënteerde lijn in de vakbeweging. Daarbij is het van belang dat er aandacht is voor de juiste verhouding tussen bedrijvenwerk en vakbondswerk. De basis is het bedrijvenwerk, waarbij we als communisten wortelen op de werkvloer, daar actief zijn, met collega's praten, problemen aankaarten, eisen naar voren schuiven, de ontwikkelingen bespreken, het aanspreek punt worden. Het vakbondswerk staat in het verlengde daarvan. Het heeft geen zin om allerlei posities in de FNV-hiërarchie na te jagen zonder dat dat een uitdrukking is van hechte banden met de arbeiders op de werkvloer.

Zowel op de werkvloer als binnen de FNV strijden we voor radicalisering van de gestelde eisen voor het afdwingen van verbeteringen van de arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden. Voorop staan eisen die gericht zijn op vaste banen voor structureel werk, waardige banen met voldoende uren, verlaging van de pensioenleeftijd, verbetering van de WW zodat deze sneller wordt opgebouwd en werklozen meer en langer WW krijgen, evenals verkorting van de werkdag met behoud van loon. De eis voor een 30-urige werkweek zou voor de FNV een nuttig strijdpunt kunnen zijn tegenover het strategische doel van het grootkapitaal het aanbod van arbeid uit te breiden door ze 24/7 beschikbaar te hebben en de werkdruk alsmaar te verhogen. Op papier wordt de eis van een 30-urige werkweek ondersteunt door de CNV, die daar echter absoluut geen concrete acties aan verbindt. Op de lange termijn is het ook van belang dat de NCPN en de vakbeweging zich inzetten voor de uitbreiding van vakbondsrechten en in het bijzonder het stakingsrecht, dat in Nederland zeer beperkt is. Zo besluit de rechter welke stakingen wel of niet rechtmatig zijn en zijn politieke stakingen en solidariteitsstakingen volgens de wet per definitie 'onrechtmatig', waarbij de vakbond ook nog eens financieel aansprakelijk is indien een 'onrechtmatige' staking wordt doorgezet. Bovendien is een stakingspiket verboden, zelfs als het besluit om te staken van de meerderheid van de werkers komt, waarmee dus eigenlijk een recht van de bazen op stakingbrekers wettelijk is vastgelegd. Enkel het inhuren van extern personeel om stakingen te breken is formeel verboden, waarbij in de praktijk de bewijslast echter erg ingewikkeld is, omdat in de meeste bedrijven ook zonder stakingen al extern personeel aanwezig is.

Door het gebrek aan klassenbewustzijn bij veel werkers zijn ondernemingsraden in veel bedrijven op hand van de baas, die ze in veel gevallen ook samenstelt ondanks dat ze formeel worden gekozen door de werkers, zeker op werkplekken waar de FNV zwak is. Posities in de ondernemingsraad kunnen nuttig zijn voor het ontwikkelen van de strijd, zeker wanneer het lukt de vakbond daarin een meerderheid te laten verwerven. Het geeft namelijk toegang tot informatie over het bedrijf. Ook kunnen de ondernemingsraad en vakbond elkaar dan ondersteunen in de strijd. Ook hier geldt echter dat het geen zin heeft onszelf te verliezen in allerlei interne bureaucratie, en dit alleen van nut is in combinatie met bedrijven- en

vakbondswerk op een werkplek, die het beste kan worden vormgegeven wanneer er een partijcel is opgebouwd.

Het platform bedrijvenwerk en klassenbewustzijn kan een rol spelen in het ontwikkelen van bedrijvenwerk, waarbij ervaringen collectief worden gemaakt en kan worden meegedacht met praktische situaties en met mogelijkheden om collega's te scholen. Belangrijk is dat het gaat om de ontwikkeling van bedrijvenwerk, werk aan de basis, dat zich niet te veel laat afleiden door 'gedoe' in de FNV.

Het ontwikkelen van praktische strijd voor economische eisen en andere eisen die beantwoorden aan de behoeftes van de werkende klasse, moet verbonden worden aan de ideologische strijd op de werkplek en binnen de beweging. Die ideologische strijd heeft als doel het versterken van het klassenbewustzijn onder de werkende bevolking en het versterken van een klassengeoriënteerde lijn in de beweging. Momenteel uit het lage niveau van het klassenbewustzijn zich al in het feit dat veel mensen zich niet bewust identificeren als onderdeel van de arbeidersklasse, mede door de invloed die de burgerij op allerlei manieren uitoefent op het bewustzijn van de werkende bevolking. Het is van belang dat ons bedrijven- en vakbondswerk zich niet beperkt tot het aanwakken van de economische strijd, maar verbonden is aan het versterken van het klassenbewustzijn, het bewustzijn dat de werkers als klasse gemeenschappelijke belangen hebben, die haaks staan op de belangen van de bazen, oftewel de kapitalistenklasse. Op die manier werken we aan de voorwaarden om de organisatiegraad, de collectieve strijd en de klassengeoriënteerde lijn te versterken.

5.3 Emancipatiebewegingen

De eerdergenoemde problemen waarmee allerlei bijzondere groepen binnen de arbeidersklasse worden geconfronteerd, **wijzen op de noodzaak en relevantie van de strijd voor emancipatie**. Die strijd gaat niet alleen de mensen aan die tot bijzonder achtergestelde groepen behoren, maar de hele arbeidersklasse. De eenheid en solidariteit zijn immers de belangrijkste wapens die de arbeidersklasse heeft. De praktische ervaring van de klassenstrijd en het klassenbewustzijn dat daarbij ontstaat, bevordert het inzicht in en de solidariteit voor de emancipatie van achtergestelde en gediscrimineerde groepen. **Communisten steunen elke strijd voor de emancipatie van onderdrukte mensen uit de arbeidersklasse.**

Alle ongelijkheid en elke vorm van discriminatie heeft haar oorzaak in objectieve maatschappelijke verhoudingen, die in de historische ontwikkeling van de uitbuitingsamenlevingen zijn ontstaan en zich hebben ontwikkeld; niet in reactionaire ideeën die uit de lucht zijn komen vallen. Deze vraagstukken zijn dan ook objectief onlosmakelijk verbonden met de klassenstrijd, met de strijd voor de verandering van de verhoudingen in de productie, die de basis vormen voor alle maatschappelijke verhoudingen.

Bovendien doordringt de klassenstrijd ook de emancipatiebewegingen zelf, want daarbinnen bestaan verschillende belangen. De emancipatie van de vrouwen, mensen met een migratieachtergrond en minderheden uit de arbeidersklasse is onlosmakelijk verbonden met de eisen van de arbeidersbeweging, met de strijd voor de afschaffing van de kapitalistische uitbuiting. Dit geldt niet voor de respectievelijke groepen uit de burgerij. Historisch zijn veel proletarische emancipatiebewegingen, zoals de klassengeoriënteerde vrouwenbeweging, antikoloniale bewegingen, antiracistische bewegingen enzovoorts, dan ook nauw verbonden geweest met de arbeidersbeweging en de communistische beweging.

De afgelopen jaren is er een opleving van verschillende emancipatiebewegingen. Zo zagen we massale deelname aan de Black Lives Matter-demonstraties, de Women's March, prides etc. Dit komt voornamelijk door de oplopende tegenstellingen tussen de arbeidersklasse en het kapitaal. Vooral de BLM-beweging was niet alleen gericht tegen racistische opvattingen of het racisme van de staat (waaronder de politie), maar was ook een uitbarsting van de verzamelde onvrede en woede over de uitbuiting, het gebrek aan publieke voorzieningen etc. Dat zijn kwesties die de hele arbeidersklasse aangaan.

In het algemeen geldt echter dat burgerlijke en kleinburgerlijke posities de overhand hebben in veel emancipatiebewegingen. Dat de burgerlijke ideologie in het kapitalisme de heersende ideologie is,

waardoor het bewust en onbewust invloed heeft op veel protesten en bewegingen, speelt hierbij een rol. Maar deze posities worden ook bewust bevorderd, door politieke partijen en organisaties die hun stempel proberen te drukken op deze bewegingen, maar ook organisaties die door de EU of de staat worden gefinancierd met dit doel. Er is toenemende invloed van burgerlijke benaderingen en theorieën, die onder de sluier van radicaal en progressief klinkende leuzen een zeer reactionaire en onwetenschappelijke denkwijze verspreiden. Voorbeelden zijn het postmodernisme, postkolonialisme, intersectionaliteit (ook wel kruispuntdenken) etc. Deze stromingen worden uitgewerkt door de burgerlijke wetenschap en gepropageerd in de burgerlijke media en het onderwijs. Bepaalde fundamentele eigenschappen zijn als volgt.

- **Aan de basis ligt de idealistische benadering.**

Meer specifiek het subjectief idealisme, waarbij de persoonlijke ervaring wordt verheven tot het enige en absolute criterium van de waarheid. Het objectieve karakter van de werkelijkheid en de ontwikkelingswetten die deze doordringen wordt ontkend, evenals het vermogen van de mens om de objectieve werkelijkheid te kennen.¹⁰

- **Emancipatievraagstukken worden benaderd op ondialectische, metafysische wijze.**

In plaats van een wetenschappelijke, historisch-materialistische benadering, die met behulp van de materiële dialectiek aantoonde wat de onderliggende oorzaken zijn van discriminatie van specifieke groepen en die aantoonde waarom de strijd voor emancipatie in het belang is van de arbeidersklasse als geheel, wordt vanuit de burgerij een metafysische benadering bevorderd, die emancipatievraagstukken oppervlakkig, eenzijdig en mechanisch beschouwt.¹¹ De onderliggende oorzaken van de onderdrukking en ongelijke positie van verschillende groepen, die gerelateerd zijn aan de opdeling van de maatschappij in klassen, het private eigendom en de uitbuiting, worden in de burgerlijke benaderingen verdoezeld.

- **Het klassenvraagstuk en de relatie ervan met andere emancipatievraagstukken worden verdraaid, en de doorslaggevende rol van het klassenvraagstuk wordt ontkend.**

Om te beginnen wordt klasse in de regel foutief gedefinieerd. De wetenschappelijke definitie van klasse gaat uit van de objectieve positie van mensen in de productieverhoudingen en de wijze waarop ze zich objectief verhouden tot het eigendom van de productiemiddelen. In plaats daarvan gaan burgerlijke benaderingen uit van andere (soms louter subjectieve) criteria.¹²

Daarnaast wordt de doorslaggevende rol van het klassenvraagstuk ontkend. Soms wordt de relevantie van het klassenaspect expliciet verworpen als iets wat achterhaald en niet langer relevant is. Andere burgerlijke benaderingen (zoals intersectionaliteit of kruispuntdenken) lijken aan de oppervlakte verbinding te zoeken tussen klassenstrijd en discriminatie van specifieke groepen. Maar de essentie is niet dat deze verbinding wordt gezocht. Immers worden die verbanden al veel langer nadrukkelijk

---

¹⁰ Idealisme is een algemene benaming van filosofische theorieën die ervan uitgaan dat de geest (ook wel denken, ziel of bewustzijn) primair is, en de materie of natuur secundair. De geschiedenis en de maatschappelijke ontwikkelingen worden geïnterpreteerd als resultaten van de geest of het denken. Sommige idealistische stromingen veronderstellen daarbij een geest die onafhankelijk van de mens bestaat, zoals god (*objectief idealisme*). Andere veronderstellen dat de objectieve werkelijkheid niet bestaat of wordt bepaald door het bewustzijn van de individuele mens (*subjectief idealisme*). Tegenover het idealisme staat het materialisme. Het materialisme gaat ervan uit dat de materie primair is. Het denken is dus juist een product van de natuur en de maatschappij, van de materiële (van het bewustzijn onafhankelijke) omstandigheden. Het dialectisch materialisme is het filosofisch uitgangspunt van het marxisme.

¹¹ Metafysica is een filosofische benadering, waarbij verschijnselen worden benaderd alsof ze onveranderlijk en geïsoleerd bestaan. In contrast met de metafysica staat de dialectiek. De dialectische methode benadert verschijnselen juist als een proces. Het kijkt hoe dingen ontstaan, welke wisselwerkingen er bestaan tussen verschillende aspecten, en het onthult de interne tegenstellingen die ervoor zorgen dat dingen constant veranderen.

¹² Voorbeelden zijn dat mensen worden toegedeeld in 'klassen' op basis van: inkomensverschillen (met arbitrair vastgestelde grenzen tussen verschillende 'klassen'); de sector waarin iemand werkt (waarbij vaak ten onrechte enkel arbeiders in de verwerkende industrie tot de arbeidersklasse worden gerekend); de sociaaleconomische status; of zelfs op basis van een puur subjectief criterium (elke persoon behoort tot de klasse waartoe diegene denkt of voelt dat die behoort, compleet los van de objectieve positie van een persoon in de sociaaleconomische verhoudingen).

gelegd, zeker in de klassengeoriënteerde arbeidersbeweging. De essentie is dat klasse wordt gedegradeerd tot slechts een aspect van de strijd.

- **De strijd voor emancipatie wordt gereduceerd tot een moralistische kritiek op discriminerende gedragingen, symboliek en taalgebruik.**

Het moreel verwerpen van racisme, seksisme, homofobie, transfobie en elke vorm van discriminatie, ook in gedragingen, symboliek en taalgebruik, is zeker nodig. Maar als de morele kritiek niet gefundeerd is in een wetenschappelijke, historisch-materialistische benadering, is er sprake van idealistisch moralisme. De historisch-materialistische benadering ontbreekt in burgerlijke theorieën, waardoor men blind is voor de werkelijke oorzaken van discriminatie en onderdrukking. Valse tegenstellingen worden dan naar voren geschoven. Bijvoorbeeld vrouwen tegenover mannen, mensen van kleur tegenover witte mensen, jong tegenover oud, etc. Men strijdt daardoor tegen de verkeerde 'vijand', terwijl het systeem, de maatschappelijke verhoudingen die discriminatie en ongelijkheid voortbrengen, buiten schot blijft.

Juist door de bovenstaande kenmerken zijn deze benaderingen niet in staat om de diepere oorzaken van de discriminatie en onderdrukking van specifieke groepen aan te wijzen en de essentiële verbanden tussen verschillende verschijnselen te doorgronden. Zo verdwijnt het besef dat de emancipatie van allerlei groepen binnen de arbeidersklasse onlosmakelijk verbonden is met de omverwerping van het kapitalisme en de opbouw van het socialisme. Dat is ook waarom deze benaderingen door de burgerij worden gesteund en de uitwerking ervan in de burgerlijke wetenschap met groot geld wordt gefinancierd. De invloed van deze benaderingen beperkt zich al lang niet meer tot de universiteiten en studenten, maar is duidelijk aanwezig in emancipatiebewegingen. In beperkte maar toenemende mate komen ze zelfs ook binnen de vakbond voor, waar ze soms botsen met andere – vaak eveneens verkeerde – opvattingen en in sommige gevallen zelfs met het gebrek aan solidariteit met gediscrimineerde groepen.

Het doorgronden van de inhoud en de schadelijke invloed van de burgerlijke ideologie is geen puur theoretische kwestie, maar van essentieel belang voor onze praktijk, voor ons werk in de beweging. Deze benaderingen hebben namelijk invloed op belangrijke aspecten van de beweging en zwakken de beweging af.

1. **De eisen die worden gesteld.** De eisen hebben vaak een burgerlijk karakter (zoals meer vrouwen en minderheden in de top van bedrijven en van het staatsapparaat). Ze beperken zich tot aanpassingen in de (juridische) bovenbouw. Ze zijn vaak symbolisch van aard (zoals meer 'waardering', het gebruiken van andere woorden of meer mensen van een bepaalde groep in beeld – eisen die overigens op zich helemaal niet verkeerd zijn en die wij vaak ook steunen, maar die door burgerlijke en opportunistische krachten naar voren worden geschoven als de hoofdzaken om af te leiden van de fundamentele problemen). Bovendien worden de eisen niet consequent gekoppeld aan de eisen van de arbeidersbeweging in het algemeen, die immers juist ook achtergestelde en gediscrimineerde groepen aangaan.
2. **De organisatievormen.** Daarbij zien we losse organisatievormen, zonder duidelijke politieke en organisatorische kaders en zonder enige vorm van democratie. In de comités die acties omtrent thema's van emancipatie voorbereiden, zitten vaak nauwelijks of geen verkozen vertegenwoordigers van de onderdrukte groepen uit de werkende klasse, bijvoorbeeld van vakbonden uit sectoren waar een bepaalde groep relatief veel vertegenwoordigd is, vrouwenorganisaties of andere massaorganisaties. In plaats daarvan zijn het in regel bonte verzamelingen van politieke partijen en organisaties zonder achterban. Die organisaties zijn vaak lobbyclubs die nauwelijks steunen op de gediscrimineerde mensen zelf, maar worden gefinancierd en soms zelfs opgezet door de staat, de EU en private bedrijven. Vaak proberen betrokken politieke partijen hun eigen verhaal door te drukken, zonder werkelijk te zoeken naar het vormen van eenheid op bepaalde eisen en een bepaald verhaal. Ook zien we regelmatig – al helemaal rond verkiezingsperiodes – pogingen van politieke partijen om zich bewegingen toe te eigenen.

3. **De strijdvormen.** Daarbij ligt de nadruk op lobbyen bij politieke partijen en symbolische acties op straat. Er is geen oriëntatie om de strijd op emancipatiekwesies te koppelen aan werk in de bedrijven en buurten.

Overigens verschilt de mate waarin dit soort verderfelijke eisen, organisatievormen en strijdvormen overheersen sterk per comité of beweging. Maar de tendens is wel algemeen merkbaar. **Tegenover deze invloed van burgerlijke en opportunistische krachten, strijdt de NCPN voor de versterking van emancipatiebewegingen op een klassengeoriënteerde lijn.**

Daarbij staan de materiële belangen van onderdrukte groepen uit de arbeidersklasse centraal. Die belangen beperken zich niet tot het uitbannen van discriminatie. Die belangen gaan ook om het vervullen van de bijzondere behoeften van specifieke groepen en het waarborgen van de bijzondere rechten die bepaalde groepen moeten hebben. Voorbeelden zijn:

- Loonsverhoging en verhoging van het minimumloon, ook aangezien veel gediscrimineerde groepen oververtegenwoordigd zijn in slecht betaalde banen.
- Afschaffing van onzekere contractvormen.
- Uitbreiding van de sociale zekerheid en afschaffing van de inhumane sancties en mensonterende controlemechanismen in het huidige socialezekerheidsstelsel.
- Verbetering van veiligheid op de werkvloer en tegengaan van elke vorm van discriminatie op het werk.
- Verbod op elke vorm van etnisch profileren, beperking van de repressie door de burgerlijke staat en uitbreiding van politieke rechten.
- Strijd tegen imperialistische interventies en oorlogen, voor vrede en solidariteit met vluchtelingen en migranten. Vluchteling en migranten zijn niet illegaal. Ze moeten worden voorzien van de juiste documenten en al hun rechten moeten worden gewaarborgd, waaronder het recht op werk, huisvesting, toegang tot onderwijs en gezondheidszorg.
- Gratis en kwalitatief hoogwaardige zorg, kinderopvang en andere publieke voorzieningen, ook de specifieke zorg en voorzieningen die nodig zijn voor vrouwen, kinderen, ouderen, mensen met een (lichamelijke of psychische) beperking, migranten, intersekse en transgender personen etc. Dit vereist ook dat er meer personeel wordt opgeleid en dat de werkomstandigheden in de zorg aanzienlijk verbeteren. Maar ook andere publieke voorzieningen zoals onderwijs dat uitsluitend publiek en gratis is; betaalbaar, frequent en landelijk dekkend openbaar vervoer etc.
- Voldoende en voor iedereen betaalbare huisvesting voor iedereen. Een einde aan de mensonterende woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten, vluchtelingen en andere groepen. Bij huisvesting van mensen met een beperking moet de overheid voorzien in de bijzondere behoeften (zoals aangepaste badkamers, brede deuren etc.). Einde aan racisme en andere vormen van discriminatie op de huizenmarkt. Terugdraaien van de privatisering van nutsbedrijven, zodat energie, water en gas voor iedereen betaalbaar zijn.

Zulke rechten moeten worden veiliggesteld zodat mensen met een achtergestelde positie daadwerkelijk de mogelijkheden krijgen om zich te kunnen ontwikkelen. Enkel gelijkheid op papier (juridisch) is onvoldoende.

We werken aan het vormen van daadwerkelijk brede comités. Met mensen die uit de arbeidersklasse komen, die daadwerkelijk gediscrimineerde groepen vertegenwoordigen en daar ook (financieel) op steunen. Comités die via inhoudelijke discussie en democratische procedures specifieke eisen en een specifiek verhaal vaststellen en daarvoor strijden. Op zo'n lijn kunnen emancipatiebewegingen potentie bieden, kan de strijd van verschillende groepen daadwerkelijk gekoppeld worden aan de klassenstrijd, aan de strijd voor een betere maatschappij.

Het smeden van eenheid en het bevorderen van solidariteit zijn belangrijke wapens voor de beweging. Vooralsnog is de solidariteit vaak beperkt tot het besef dat een andere groep gediscrimineerd wordt. Op zich is dat goed en belangrijk. Maar de potentie voor echte ijzersterke eenheid ligt in het besef dat de uitbuiting en onderdrukking van de arbeidersklasse in het geheel en de discriminatie waar bepaalde groepen mee geconfronteerd worden (zoals racisme) uiteindelijk dezelfde oorzaak hebben; dat ze uiteindelijk geconfronteerd worden met dezelfde tegenstander. Namelijk het kapitalistische systeem, die de oorzaken

voor racisme en andere vormen van discriminatie reproduceert. Pas op die basis krijgt de leus 'hun strijd, onze strijd' echt betekenis.

De heersende klasse vreest de koppeling tussen emancipatiebewegingen en de arbeidersbeweging. De bourgeoisie vreest voor een klassengeoriënteerde, antikapitalistische richting in de emancipatiebewegingen. Daarom maakt zij juist gebruik van oppervlakkige tegenstellingen om verdeeldheid te zaaien. Dat doet zij via racisme. Dat doet zij echter ook via de invloed van de burgerlijke ideologie in de emancipatiebewegingen met bovengenoemde reactionaire theorieën. Zoals hierboven beschreven, verdoezelen zulke burgerlijke benaderingen de maatschappelijke oorzaken van discriminatie en ondermijnen ze de solidariteit door valse tegenstellingen te scheppen, bijvoorbeeld door hun pijlen te richten op 'witte mannen' in het algemeen, die allemaal – ongeacht klassenpositie en uitsluitend op basis van huidskleur en geslacht – 'geprivilegieerd' zouden zijn.¹³

Tegenover zulke pogingen om de eenheid van de arbeidersbeweging te ondermijnen, stellen wij de waarden van proletarische solidariteit en eenheid, en strijden we zij aan zij voor de uitbanning van elke vorm van ongelijkheid en discriminatie, voor de emancipatie van onderdrukte groepen en van de arbeidersklasse als geheel.

5.4 Strijd voor de belangen van jongeren

Het kapitalisme biedt de jongeren uit de arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking slechts het perspectief van uitbuiting, schuld en zware mentale druk. Scholieren en studenten komen financieel steeds meer onder druk te staan, onder andere door aanvallen op hun levenspeil door het kapitaal zoals het afschaffen van de studiebeurs. Onderwijs wordt steeds meer een zware financiële last voor de meerderheid van de scholieren en studenten. Les- en collegegeld, duur lesmateriaal maar ook onbetaalbare studentenhuysvesting maken hier onderdeel van uit.

Jongeren worden al op vroege leeftijd enorm onder druk gezet en opgejaagd om te presteren, aangejaagd vanuit hun school en studie. Al op 12-jarige leeftijd worden kinderen opgedeeld in verschillende niveaus op de middelbare school. Klassen zijn vaak erg groot, en er is weinig ruimte om leerlingen over het algemeen te helpen met problemen waar zij tegenaan lopen. Het gevolg hiervan is dat jongeren zich niet optimaal ontwikkelen naar hun eigen kunnen en willen. Hier komt bij dat de mogelijkheden om bij te benen via bijlessen alleen beschikbaar zijn voor jongeren waarvan de ouders het geld hebben om deze lessen te betalen. Bovendien bestaat er ook particulier onderwijs, soms met veel kleinere klassen en meer persoonlijke aandacht, maar wel voor tienduizenden euro's aan schoolgeld. Passend onderwijs is maar beperkt beschikbaar en steeds minder betaalbaar. Al deze factoren dragen eraan bij dat de verschillen in onderwijsmogelijkheden toenemen. Als communisten strijden we voor gratis, kwalitatief hoogwaardig en uitsluitend openbaar onderwijs voor alle kinderen.

Studenten worden gedwongen om allerlei stages, extra werk, extra colleges (zoals honours colleges) enzovoorts naast hun reguliere studie te doen om aan een baan te kunnen komen. Doorstromen van mbo en hbo is sterk bemoeilijkt in betaalbaarheid en toegankelijkheid. Ook is werken naast de studie meer regel dan uitzondering, omdat studenten anders hun leef- en studiekosten niet kunnen opbrengen. Bovendien worden

---

¹³ De discriminatie door witte mensen of mannen is natuurlijk wat men in eerste instantie waarneemt: een vrouw die wordt onderdrukt door een man, een persoon met een donkere huidskleur die wordt gediscrimineerd door een wit persoon etc. De historisch-materialistische benadering biedt de handvatten om dit soort verschijnselen en de maatschappelijke oorzaken ervan te doorgronden. De burgerlijke benaderingen proberen de essentie, de onderliggende maatschappelijke oorzaken van zulke verschijnselen, juist te verdoezelen, omdat ze de kapitalistische uitbuitingsverhoudingen verdedigen. Valse tegenstellingen worden naar voren geschoven (vrouwen tegenover mannen, mensen van kleur tegenover witte mensen etc.), om te verhullen dat alle mensen uit de arbeidersklasse belang hebben bij de afschaffing van elke vorm van discriminatie, bij de emancipatie van elke achtergestelde groep en de arbeidersklasse als geheel.

studenten opgezaald met enorme schulden. Dit verslechtert hun perspectieven in het algemeen, in het bijzonder op de arbeidsmarkt, maar ook bijvoorbeeld de huizenmarkt.

Werkende jongeren (zeker praktisch opgeleide, maar ook veel hoogopgeleide studenten die een bijbaan nemen) worden vaak onderbetaald en werken onder slechte omstandigheden, waarbij vaak ook de wet door de baas wordt overtreden. Tegenover deze omstandigheden en de baas voelen ze zich vaak machteloos doordat ze onzekere flexcontracten hebben en geen ontslagbescherming. Ook spelen onwetendheid over eigen rechten en over de vakbond en arbeidersbeweging hierbij een grote rol.

Daarnaast wordt gezonde, kwalitatieve vrijetijdsbesteding zoals cultuur en sport steeds ontoegankelijker, of verdwijnen deze faciliteiten in zijn geheel. Bovendien hebben jongeren daarvoor ook steeds minder tijd, vanwege de hoge studiedruk en de bijkomende werkdruk van de bijbanen die ze moeten nemen om rond te kunnen komen. Veel jongeren zitten, mede door gebrek aan perspectief, in burn-outs en kampen met (zware) psychologische problemen.

Veel jongeren ontwikkelen vanwege hun bovengenoemde positie een apolitieke, individualistische houding en vluchten in persoonlijk vermaak zoals games, eindeloos series kijken en gokken.¹⁴ Of ze verdoven zichzelf met drank, evenals cannabis en allerlei andere drugs. Door de bourgeoisie wordt het de drank- en drugscultuur bevorderd en gepromoot en het wordt zelfs als iets progressiefs neergezet, terwijl het eigenlijk vormen zijn van escapisme. De bourgeoisie ontwikkelt met die ontsnappingscultuur arbeiders die perfect zijn voor haar doeleinden: geïsoleerd, afzijdig en vervreemd van de maatschappelijke werkelijkheid.

Hiertegen moet strijd geleverd worden. **Jongeren hebben juist een wereld te winnen, wanneer ze niet proberen het leven te ontsnappen maar het juist bij de horens te grijpen, wanneer ze zich maatschappelijk betrokken en strijdbaar opstellen, strijden voor een betere wereld, voor het socialisme.**

De afgelopen jaren is de CJB gegroeid en groeit ook het aantal jongeren dat zijn toetrede doet tot de partij. Door de groei en het optreden van de CJB zijn er ook toenemend mensen van middelbare leeftijd die met de partij in aanraking komen. Het is van het grootste belang dat de CJB verder groeit en versterkt wordt, waarbij de NCPN als moederpartij een bijzonder belangrijke en leidinggevende rol heeft.

6. Het socialisme als antwoord op de hedendaagse problemen

6.1 Studie naar de socialistische opbouw

Voor de strijd voor het socialisme is het noodzakelijk dat we als partij lessen trekken uit de ervaringen van het verleden. De NCPN bestudeert en evalueert daarom de geschiedenis van de opbouw van het socialisme in verschillende landen. We trekken lessen uit de zwaktes en fouten, evenals de successen, om de oorzaken van problemen die zich in het verleden voordeden te doorgronden en ons inzicht in de wetmatigheden van de socialistische opbouw te verbeteren. De partij bestudeert ook de geschiedenis van de arbeidersbeweging en communistische beweging in Nederland en internationaal. In het bijzonder kijken we naar de oorzaken die hebben geleid tot de contrarevolutie in verschillende socialistische landen en de oorzaken van de opheffing van de Communistische Partij van Nederland. Het bestuderen en bekritisieren van de geschiedenis

---

¹⁴ Vooral via sommige games komen kinderen vaak al op jonge leeftijd in aanraking met oorlogsgeweld. Ze worden als spelers betrokken bij het uitvechten van imperialistische oorlogen, waarvan de oorzaken steevast worden verdraaid, en met regelmatig communisten (vooral de Sovjet-Unie) of machten die vandaag de dag concurreren met de NAVO als vijand. De jeugd kan zo 'vertrouwd raken' met het oorlogsgeweld en het imperialisme. Vanuit dat opzicht is het niet vreemd dat er banden zijn tussen de game-industrie en de oorlogsindustrie (en historisch ook met het ministerie van defensie van de VS).

van de arbeidersbeweging en de communistische beweging stelt de partij in staat om beter bewapend de strijd voor het communisme in onze tijd te voeren.

De partij verdedigt de socialistische opbouw in de verschillende socialistische landen, in het bijzonder de Sovjet-Unie. De NCPN verwerpt en bestrijdt alle antisovjet propaganda die de burgerlijke anticommunistische geschiedschrijving produceert, maar ook van opportunistische stromingen die op verschillende wijze stellen dat de Sovjet-Unie niet socialistisch was, maar 'sociaal-imperialistisch' of 'staatskapitalistisch'.

De NCPN is begonnen met de studie naar de historische ontwikkeling van de opbouw en afbraak van de socialistische economie in de USSR en de ontwikkeling van de politieke economie door de CPSU. De studie dient als basis voor verdere studies naar dit onderwerp en naar de ontwikkelingen in de socialistische opbouw.

Dit onderzoek heeft al waardevolle conclusies opgeleverd waarmee we ons inzicht in het proces van de socialistische opbouw kunnen versterken, evenals ons inzicht in de oorzaken van de contrarevolutie. Wat dat betreft is het 20ste Congres van de CPSU in 1956 een belangrijk keerpunt geweest, omdat bepaalde opportunistische opvattingen toen de overhand kregen. Op basis van de verkeerde veronderstelling van de geldigheid van de waardewet binnen de sfeer van de socialistische productieverhoudingen, werden na het 20ste Congres maatregelen genomen die geleidelijk de winst herintroduceren als een criterium voor de productie.¹⁵ De maatregelen resulteerden in verslapping van de centrale planning en van het maatschappelijke karakter van het eigendom; met andere woorden een verslapping van de socialistische verhoudingen in de productie. De ontwikkelingen leidden dan ook tot een afzwakking van de dynamiek van de socialistische ontwikkeling. De impulsen voor de socialistische ontwikkeling, zoals de arbeiderscontrole, het socialistisch bewustzijn en de communistische wedijver, evenals het doel van de socialistische productie (de behoeftes van de bevolking), staan haaks op winst, inkomensverschillen, concurrentie en andere kapitalistische elementen die beetje bij beetje geherintroduceerd werden.

Deze maatregelen werden vaak genomen naar aanleiding van reële uitdagingen die bestonden in de economie, maar er werd geprobeerd de problemen in de socialistische economie op te lossen met recepten van het kapitalisme. Op korte termijn steeg dan soms de economische efficiëntie en effectiviteit, maar op lange termijn werden de drijfkrachten van de socialistische economie alleen maar ondermijnt en leidde het tot stagnatie en nieuwe problemen.

De inschatting van de CPSU dat het socialisme zich definitief had gevestigd, dat de Sovjet-Unie een 'staat van de hele bevolking' kende en er einde was gekomen aan de klassenstrijd binnen de Sovjet-Unie, was verkeerd. Zolang het private eigendom bestaat en er handels- en geldrelaties bestaan, zolang het kapitalisme-imperialisme nog overeind staat in de rest van de wereld, bestaat ook de mogelijkheid van de contrarevolutie en is niets 'definitief'.

De contrarevolutie in de Sovjet-Unie werd gedragen door maatschappelijke lagen die dankzij de herintroductie van handels- en geldrelaties en andere kapitalistische elementen in staat waren om zich een gedeelte van de maatschappelijke productie toe te eigenen. Zij hadden belang bij de herinvoering van het private eigendom en het kapitalisme. Het is kenmerkend dat de contrarevolutie niet van onderop kwam, maar van bovenaf, van de communistische partij zelf. Tijdens de socialistische opbouw ontwikkelen opportunistische elementen zich tot contrarevolutionaire krachten. Het feit dat de opportunistische elementen zich binnen de partij verder hebben kunnen ontwikkelen, dat deze – ondanks de ideologische strijd die in de partij werd gevoerd – niet zijn overwonnen, leidde er uiteindelijk toe dat de partij geleidelijk haar revolutionaire karakter verloor en eind jaren '80 – begin jaren '90 de herintroductie van het private eigendom en het kapitalisme bracht.

---

¹⁵ De waardewet stelt dat de waarde van een waar (iets dat geproduceerd is om te ruilen of verkopen) wordt bepaald door de maatschappelijk noodzakelijke arbeidstijd voor de productie van de waar.

De NCPN verwerpt de theorie dat het socialisme een vorm van warenproductie (productie voor de markt) is en dat de waardewet en de winst onder het socialisme een bepalende geldigheid hebben. Vanzelfsprekend zullen in de periode van de opbouw van het socialisme nog handels- en geldrelaties en allerlei andere overblijfselen van het kapitalisme voortbestaan. Het hangt van de concrete situatie af hoe snel die kunnen worden overwonnen. Theorieën over 'socialistische warenproductie', 'marktsocialisme' of 'socialisme met markt' stellen echter dat het socialisme een vorm van warenproductie is. Deze theorie stelt dat de toedeling van productiemiddelen, consumptiegoederen en diensten in het socialisme via de markt moet verlopen in plaats van de centrale planning. De markt wordt daarbij niet gezien als een overblijfsel van het kapitalisme, maar als een eigenschap van het socialisme, als iets wat niet bestreden maar zelfs bevorderd moet worden. Het betreft een opportunistische en revisionistische theorie, die haaks staat op het marxisme. In de (voormalig) socialistische landen diende het als theoretische-ideologische rechtvaardiging voor maatregelen die kapitalistische elementen op grote schaal herintroduceerden in de economie. O.a. via het eurocommunisme zijn deze posities in de internationale communistische beweging verspreid, waar ze verwarring over het socialisme-communisme en reformistische opvattingen versterken.

Daarnaast had de tegenwerking en inmenging van het imperialisme een belangrijke rol in de omverwerping van het socialisme in de Sovjet-Unie en de socialistische landen in Oost-Europa. Op elke mogelijk manier werd geprobeerd om de opbouw van het socialisme te saboteren, ofwel door enorme propaganda offensieven door burgerlijke media, academici, politieke en religieuze leiders tegen de socialistische landen, ofwel middels terroristische aanslagen en imperialistische oorlogen. Ook heeft de druk en invloed van het imperialisme een bevorderende werking gehad op de ontwikkeling van opportunistische stromingen binnen regerende communistische partijen.

Het is noodzakelijk om de studie naar de socialistische opbouw collectief voort te zetten. Hierbij zullen niet alleen de historische ontwikkelingen in de Sovjet-Unie verder bestudeerd moeten worden, maar op den duur ook de socialistische revoluties en opbouw in andere landen.

6.2 Het socialisme is actueel en noodzakelijk

De internationale en nationale ontwikkelingen tonen dat de tegenstellingen van het kapitalisme verhevigen. De arbeidersklasse en andere onderdrukte lagen van de bevolking worden geconfronteerd met een berg aan problemen die verhinderen dat ze goed kunnen leven, dat ze zich kunnen ontplooiën, dat ze met hun talenten en vaardigheden kunnen bijdragen aan de maatschappij. Steeds meer mensen voelen de noodzaak om te strijden voor een wereld zonder armoede, discriminatie, oorlog en uitbuiting.

De oplossing kan enkel liggen in de strijd voor de afschaffing van de kapitalistische uitbuiting, in het perspectief van een maatschappij waarin de economie en maatschappij niet onderhevig zijn aan de winst, waarin de winst niet het doel van de productie is. Een socialistische maatschappij, waarin de productiemiddelen maatschappelijk eigendom zijn, zodat de productie centraal gepland kan worden, waarbij de behoeftes van de bevolking niet langer een 'kostenpost' zijn die ten koste gaat van de winsten van het kapitaal, maar waarin het voorzien in de behoeftes van de bevolking het doel van de productie is.

Zo kan worden veiliggesteld dat iedereen voorzien is van een goede, vaste baan en een passende woning. Dat iedereen toegang heeft tot gratis en kwalitatief hoogwaardig onderwijs, gezondheidszorg en openbaar vervoer. Dat de nieuwste ontwikkelingen in de technologie en wetenschap optimaal worden gebruikt in het belang van de werkende klasse en de opbouw van de socialistische economie. Dat het milieu werkelijk wordt beschermd. Dat alle voorzieningen worden getroffen zodat mensen met een beperking kunnen meedoen in de maatschappij. Zo kan er een einde komen aan de imperialistische oorlogen en de inmenging in andere landen. Zo kunnen de diepere oorzaken van discriminatie tegen vrouwen, tegen mensen met een migratieachtergrond, tegen mensen met een niet-heteroseksuele oriëntatie, tegen interseks en transgender personen en tegen andere minderheden worden weggenomen. Dat is de maatschappij waar de NCPN, samen met de CJB, en als onderdeel van de internationale communistische beweging, voor strijdt.

